

VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2012

č. MK – 586/2013-340/2563

Organizácia: Slovenské národné divadlo Bratislava

Rezort: Ministerstvo kultúry SR

Typ organizácie: štátna príspevková organizácia

Miesto konania verejného odpočtu: SND, nová budova
generálne riaditeľstvo
Pribinova 17, Bratislava

Čas konania verejného odpočtu: 24.4.2013 o 10,00 hod.

Výročná správa je uverejnená na internetovej stránke MK SR:
<http://www.culture.gov.sk/vdoc/569/vyročne-spravy-za-rok-2012-210.html>

Výročná správa je uverejnená na internetovej stránke organizácie: www.snd.sk

Bratislava, február 2013

Obsah

1. Identifikácia organizácie
2. Poslanie a strednodobý výhľad SND
3. Kontrakt organizácie so zriaďovateľom a jeho plnenie
4. Hodnotenie fondov organizácie
5. Podnikateľská činnosť
6. Zhodnotenie majetkovej pozície organizácie
7. Personálne otázky
8. Ciele organizácie v roku 2012 a prehľad ich plnenia
9. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie
10. Zhodnotenie výsledkov kontrol vykonaných kontrolnými orgánmi
11. Záver
12. Tabuľkové prílohy

1. Identifikácia organizácie:

Názov organizácie: Slovenské národné divadlo

Sídlo organizácie: Bratislava, 819 01, Pribinova 17

Identifikačné číslo organizácie: 164 763

Zriaďovateľ: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Dátum zriadenia: 1. 3. 1920

Štatutárny zástupca organizácie – generálny riaditeľ:

Mgr. art. Marián Chudovský

Členovia vedenia SND:

Bc. Alžbeta Bednáriková, riaditeľka kancelárie generálneho riaditeľa

Prof. Emil Horváth, riaditeľ činohry (do 31.12.2012)

Friedrich Haider, riaditeľ opery

Mgr. art. Jozef Dolinský, riaditeľ baletu

Prof. Emil Horváth, riaditeľ činohry (do 31.12.2012)

Mgr. Peter Jankú, riaditeľ umelecko-dekoračných dielní

Bc. Daniel Rabina, riaditeľ centra marketingu

Ing. Dušan Müller, riaditeľ ekonomického úseku

Ing. Jozef Mušec, poverený riadením technicko-prevádzkového úseku

K zmenám vo vedení Slovenského národného divadla prišlo v druhom polroku 2012 v nadväznosti na výsledok výberového konania na obsadenie funkcie generálneho riaditeľa SND vypísaného Ministerstvom kultúry SR.

Dňa 1.7.2012 v zmysle výsledku výberového konania vymenoval minister kultúry SR Mgr. Marek Maďarič do funkcie generálneho riaditeľa SND Mgr. art. Mariána Chudovského.

Generálny riaditeľ Marián Chudovský v mesiacoch júl a august 2012 poďakoval za vykonanú prácu riaditeľom umeleckých organizačných zložiek opera a balet a riaditeľom organizačných zložiek umelecko-dekoračné dielne, ekonomický úsek, úsek marketingu a vzťahov s verejnosťou a odvolal ich z funkcií. V mesiaci október odvolal z funkcie riaditeľa technicko-prevádzkového úseku a poďakoval sa mu za vykonanú prácu.

Následne vymenoval dňom 15.7.2012 za riaditeľa umelecko-dekoračných dielní p. Petra Jankú, 16.7.2012 za riaditeľa centra marketingu p. Daniela Rabinu, 8.8.2012 za riaditeľa opery p. Friedricha Haidera, 21.8.2012 za riaditeľa baletu p. Jozefa Dolinského, 1.9.2012 za riaditeľa ekonomického úseku p. Dušana Müllera a p. Jozefa Mušeca poveril dňom 19.10.2012 vedením technicko-prevádzkového úseku.

Hlavné činnosti:

Hlavné činnosti SND definuje zákon č. 385/1997 Z. z. o Slovenskom národnom divadle.

Postavenie a povinnosti SND upravuje Rozhodnutie č. MK-144/1999-1 o vydaní Zriaďovacej listiny Slovenského národného divadla z 29. januára 1999 v znení jeho dodatkov zo dňa 08. 07. 2002, 15. 12. 2005 a 5. 6. 2007.

Slovenské národné divadlo je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR, ktorá svoju činnosť zabezpečuje vlastnými príjmami a príspevkom zo štátneho rozpočtu.

2. Poslanie a strednodobý výhľad SND

Slovenské národné divadlo je celoslovenská reprezentatívna národná kultúrna organizácia v priamom riadení Ministerstva kultúry SR, je najstaršou divadelnou inštitúciou na Slovensku, založenou v roku 1920. Slovenské národné divadlo rozvíja najmä tieto umelecké činnosti:

- rozvíja národnú divadelnú kultúru, ktorú prezentuje na území Slovenska a v zahraničí,
- umelecky pripravuje a verejne predvádza dramatické, hudobno-dramatické a tanečné diela,
- prezentuje klasickú a súčasnú slovenskú a svetovú dramatickú tvorbu,
- prispieva k rozvoju slovenského divadelného umenia a pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby,
- poskytuje priestor pre prezentáciu tvorby iných divadiel pôsobiacich na Slovensku a partnerských divadiel zo zahraničia,
- prispieva k prehĺbovaniu vzťahu verejnosti k divadelnému umeniu,
- poskytuje návštevníkom široké spektrum žánrov, tém a výrazových prostriedkov,
- sprostredkuje divadelné umenie čo najširšej verejnosti,
- rozvíja vzťahy so slovenskou divadelnou obcou, angažuje sa pri príprave systémových zmien v divadelníctve,
- spolupracuje so slovenskými a zahraničnými umeleckými telesami, kultúrnymi organizáciami, s festivalmi a so školami,
- rozvíja vzťahy so zahraničnými partnerskými divadlami a umožňuje ich prezentáciu na Slovensku,
- vydáva a rozširuje periodické a neperiodické publikácie, propagačné materiály,
- usporadúva výstavy, ktoré propagujú jeho činnosť,
- zabezpečuje ďalšie umelecko-vzdelávacie aktivity, workshopy a pod.,
- vykonáva vlastnú sprostredkovateľskú činnosť,
- realizuje scénické a kostýmové výpravy,
- vyvíja ďalšie významné kultúrne a spoločenské aktivity.

Svoje hlavné úlohy plnilo Slovenské národné divadlo v roku 2012 na kvalitnej úrovni a dosiahlo priaznivé výkonové ukazovatele. Počas roka 2012 uviedlo SND 17 premiér vrátane ich

materiálno-technického zabezpečenia, odohralo 709 predstavení pre 238 035 divákov a dosiahlo tržby v sume 2 404 249,74 € vrátane kultúrnych poukazov. Predstavenia odohralo v historickej budove a v novej budove SND.

3. Kontrakt organizácie so zriaďovateľom a jeho plnenie

Ministerstvo kultúry SR uzavrelo so Slovenským národným divadlom „Kontrakt č. MK - 316/2011- 103/13943 na rok 2012“.

Kontrakt bol uzatvorený v súlade so zriaďovacou listinou na poskytovanie verejných služieb a realizáciu nasledovných činností/aktivít v rámci nasledovných projektov :

- a) Divadelná činnosť
- b) Expozičná, výstavná a prezentačná činnosť
- c) Zahraničná spolupráca a medzinárodné vzťahy (aktivity)
- d) Obnova nástrojového vybavenia a krojových súčiastok
- e) Správa a prevádzka (prevádzková a riadiaca činnosť)
- f) Public relation a marketing (propagačná činnosť)
- g) Sprístupňovanie kultúry a podpora návštevnosti prostredníctvom kultúrnych poukazov.

Činnosti prijímateľa napĺňali najmä nasledovné ciele a ich ukazovatele:

počet premiér minimálne	14
z toho :	
pôvodné slovenské tituly	2
tituly pre deti a mládež	2
počet predstavení celkom minimálne	680
z toho :	
pre deti a mládež minimálne	70
realizácia hosťujúcich súborov minimálne	12

Plnenie kontraktu:

SND v zmysle predmetu kontraktu v priebehu roku 2012 odohralo 709 predstavení.

Uviedlo 17 premiér vrátane ich materiálno-technického zabezpečenia,

z toho :

2 pôvodné slovenské tituly :

Milan Dubovský: Veľká doktorská rozprávka

Alexandra Grusková: Rabínka

2 nové tituly pre deti a mládež :

Milan Dubovský: Veľká doktorská rozprávka

P.I.Čajkovskij, V.Malakhov: Spiaca krásavica

V roku 2012 navštívilo 238 035 divákov 709 predstavení a SND dosiahlo tržby z predstavení v sume 2 348 025,74 €. Pri úhrade vstupeniek na jednotlivé divadelné predstavenia bolo použitých 56 224 kusov kultúrnych poukazov v celkovej hodnote 56 224 €. Dosiahnuté tržby vrátane kultúrnych poukazov boli vo výške 2 404 249,74 €.

SND v predchádzajúcom roku 2011 odohralo 697 predstavení, v roku 2012 odohralo 709 predstavení, čo je o 12 viac.

Slovenské národné divadlo zverejšovalo vo svojich informačných a propagačných materiáloch informáciu, že organizácia je štátnou príspevkovou organizáciou Ministerstva kultúry SR.

3.1. Činnosti/produkty organizácie a ich náklady

Umelecké činnosti

SND vykonávalo v roku 2012 umelecké aktivity v súlade so zákonom č. 385/1997 Z. z. o Slovenskom národnom divadle a so Zriaďovacou listinou SND:

- rozvíjalo národnú divadelnú kultúru, ktorú prezentovalo aj v zahraničí
- realizovalo tvorbu nových dramatických, hudobno-dramatických a tanečných diel
- zabezpečovalo kvalitné uvádzanie reprízovaných inscenácií
- realizovalo výrobu scénických a kostýmových výprav
- vydávalo a rozširovalo periodické a neperiodické publikácie, propagačné materiály, usporadúvalo výstavy, ktoré propagujú jeho činnosť
- zabezpečovalo ďalšie významné kultúrne a spoločenské aktivity
- rozvíjalo spoluprácu s partnerskými divadlami a festivalmi na Slovensku a v zahraničí

Na realizáciu týchto aktivít SND využíva výnosy z vlastnej činnosti a príspevok zo štátneho rozpočtu. Slovenské národné divadlo dosiahlo v roku 2012 záporný výsledok hospodárenia.

Premiéry súborov SND v roku 2012

V roku 2012 uviedlo SND 17 premiér. Z celkového počtu uviedla opera 4 premiéry, balet 3 a činohra 10 premiér.

Prehľad jednotlivých titulov podľa umeleckých súborov je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Premiéry SND v roku 2012

Autor	Názov hry	Dátum premiéry
Opera:		
L. Janáček	Jenůfa (Jej pastorkyňa)	23.3.2012
G. Puccini	Manon Lescaut	15.6.2012
R. Baumgartner	Maria Theresia	11.10.2012
M. Dubovský	Veľká doktorská rozprávka	6.12.2012
Balet:		
N. Duato, U. Scholz	DUO	3.3.2012
P. I. Čajkovskij, V. Malakhov	Spiaca krásavica	26.5.2012
H. Lowenskjold, A. Bournonville	Sylfida	28.9.2012
Činohra:		
R. Harwood	Kvarteto	21.1.2012
S. Stephensonová	Pamäť vody	28.1.2012
A. Grusková	Rabínka	3.3.2012
A. Jablonská	Pohania	24.3.2012
A. P. Čechov	Čajka	31.3.2012
M. McDonagh	Stratiť ruku v Spokane	2.6.2012
Aristofanes	Oblaky	9.6.2012
Aischylos	Oresteia	6.10.2012
H. McCoy	Aj kone sa strieľajú	1.12.2012
G. Tabori	Matkina guráž	8.12.2012

Činnosť SND

OPERA

Leoš Janáček: JENŮFA (JEJ PASTORKYŇA)

Opera v troch dejstvách

Hudobné naštudovanie:	Jaroslav Kyzlink
Scéna:	Ján Zavarský
Kostýmy:	Peter Čanecký
Réžia:	Martin Otava
Premiéra:	23. a 24. 3. 2012 - nová budova
Počet repríz:	7

Hudobná dráma Leoša Janáčka z prostredia moravského vidieka má nielen v českej hudobnodramatickej spisbe celkom osobité miesto. I napriek svojej oneskorenej svetovej premiére sa výrazne podieľala na formulovaní nových, moderných estetických ideálov opery 20. storočia a dodnes patrí k najviac ceneným a obdivovaným dielam svetového repertoáru. Navyše, celá Janáčkova tvorba zaznamenala v ostatných rokoch vo svete veľký inscenačný boom, takže kritériá posudzovania interpretačných kvalít jednotlivých produkcií sú o to prísnejšie.

Opera SND prišla vo svojej najnovšej premiére diela s konzervatívnejším podaním, opierajúcim sa skôr o istú scénografickú abstrakciu a náladotvornosť, pričom oblasť profilácie jednotlivých protagonistov príbehu i jeho zlomové dejohybné momenty nemali ambíciu odpútať sa výraznejšie od zaužívaných, tradovaných inscenačných kánonov. Hudobné naštudovanie nieslo pečať suverénneho profesionalizmu, podčiarklo viac rudimentárnosť a inštrumentačnú modernosť, než plasticosť a emocionálnu angažovanosť.

K výraznejším pozitívam inscenácie možno zaradiť viaceré vynikajúce výkony vokálnych sólistov. Prominentne obsadená Kostelníčka českou speváckou legendou Evou Urbanovou zaujala veľmi výraznou vokálno-hereckou kresbou; excelentný výkon podal v unikátnej „dvojúlohe“ Lacu a Števu slovenský tenorista Peter Berger, ďalší krok vo svojom osobnostnom vývoji urobila Katarína Štúrová, vysoko možno hodnotiť výkony Adriany Kohútkovej, Tomáša Juháasa i Miroslava Dvorského.

Giacomo Puccini: MANON LESCAUT

Opera v štyroch dejstvách

Hudobné naštudovanie:	Rastislav Štúr
Scéna:	Daniel Dvořák
Kostýmy:	Mária Fulková
Réžia:	Jiří Nekvasil
Premiéra:	15. a 16. 6. 2012 - nová budova
Počet repríz:	6

Jeden z najpopulárnejších titulov svetovej opernej literatúry a prvé zrelé dielo Giacoma Pucciniho je pre každý operný dom vždy výzvou. Jednak po stránke vokálno-interpretáčnej, predovšetkým pre náročnosť tenorového a sopránového partu, ale i po stránke inscenačnej, od ktorej sa pre množstvo tradovaných interpretačných klišé, viažucich sa už na samotný námet, očakáva osobitý a jedinečný tvar.

Režisér Jiří Nekvasil je typom koncepčného tvorcu, ktorého výklad vychádza z vyhraneneného pohľadu na dielo s akcentom na výtvarnú stránku scénického podania. Farebnosťou, tvarovou prostotou a poetickým využitím svetelného dizajnu presvedčil predovšetkým v treťom a kulminačnom štvrtom dejstve. Štýlovo presvedčivé parametre malo hudobné naštudovanie diela dirigentom Rastislavom Štúrom. Vynikalo výrazovým temperamentom, dobrou voľbou temp i skvelou agogickou uvoľnenosťou. Absolutórium možno vysloviť i vo vzťahu k viacerým vokálnym, resp. vokálno-hereckým kreáciám. Predovšetkým sa to týka hosťujúceho Luciana Mastra v úlohe Des Grieuxa, Cristiny Baggio, ktorá debutovala v úlohe Manon na javisku Opery SND, a nemenej tiež Jolany Fogašovej, predstaviteľky tej istej úlohy.

Titul sa svojimi kvalitami má šancu zaradiť k „diváckym“ predstaveniam, od ktorých očakáva divadlo väčšiu návštevnosť, a zároveň ako modernejšia a koncepčne poňatá operná inscenácia aspoň do istej miery vyvažuje dnešnú prevažne konzervatívnu podobu programovej a inscenačnej ponuky našej opernej scény.

Roland Baumgartner: MARIA THERESIA

Neoromantická opera v troch dejstvách

Hudobné naštudovanie:	Paul Mauffray
Scéna:	Barbara Kedzierska
Kostýmy:	Ludmila Városová
Réžia:	Laco Adamík
Premiéra:	11. 10. 2012 - historická budova druhá premiéra 14. 11. 2012 v Segedíne
Počet repríz:	3

Nové dielo rakúskeho skladateľa Rolanda Baumgarnera na historický námet veľkej postavy rakúsko-uhorských dejín Márie Terézie vzniklo na podnet bývalého vedenia Opery SND. Jeho premiéra bola teda svetovou premiérou zahraničného autora s proklamovanou ambíciou osloviť prostredníctvom námetu a jeho spracovania multikultúrne a multinacionálne prostredie podunajskej nížiny, ktoré spája spoločná minulosť i istý kánon tradície, a zároveň prispieť k profilácii súčasnej podoby operného žánru ako vývojaschopného a stále živého medzižánrového druhu hudobného umenia. Ako problematická sa ukázala predovšetkým stránka širšieho žánrového poňatia kompozície, ktorej východiskom a azda i definitívnym cieľom bola skôr spätosť s ľahšími hudobnými a hudobno-divadelnými žánrami, než snaha skutočne zadefinovať nové perspektívy operného žánru na jeho vlastnej pôde, na pôde vážnej hudby. Tu majú svoj pôvod i následné hodnotové posuny, ktoré v konečnom dôsledku spochybňujú legitimitu diela v programovej ponuke SND. Po interpretačnej stránke bol zároveň súbor postavený pred veľmi obťažnú úlohu, ktorej sa hlavne domáci interpreti zhostili so ctou. Problematicky vyznela spolupráca so speváčkou súťažou Armel, ktorej víťazi mali nárok byť obsadení dvoch hlavných postáv, a tak isto spolupráca s niektorými hosťujúcimi umelcami. V troch prípadoch musela Opera SND dokonca ukončiť spoluprácu s nimi ešte pred premiérovým uvedením diela. Po inscenačnej stránke zapôsobilo premiérové uvedenie istou vizuálnou apelatívnosťou, snahou implementovať do výslednej podoby diela moderné režijné a scénografické postupy, no v značnej miere predstavovali limity pre tieto snahy inscenačného tímu dispozície samotného diela

Milan Dubovský: VELKÁ DOKTORSKÁ ROZPRÁVKA

Opera pre deti v štyroch obrazoch

Hudobné naštudovanie:	Marián Lejava
Scéna a kostýmy:	Miriam Struhárová
Réžia:	Andrea Hlinková
Premiéra:	6. a 7. 12. 2012 - historická budova
Počet repríz:	5

Operné predstavenia pre detského návštevníka sú jednou najdôležitejších súčastí dramaturgickej stratégie každého operného domu. Dielo slovenského skladateľa Milana Dubovského malo na javisku Opery SND svoju svetovú premiéru, na program sa vrátilo teda už po druhý raz. Prišlo po Brittenovom Kominárikovi, premiérovanom pre dvoma rokmi, a vystriedalo v repertoári iné dielo toho istého autora, takisto detskú operu Tajomný kľúč. Z pohľadu opakovaného autorského zástoja možno teda v takejto dramaturgickej voľbe vidieť isté mínus. Pozitívom je naopak komunikatívnosť opusu smerom k detskému divákovi a jeho potenciál spestriť umelecký zážitok interaktívnou dimenziou.

Mladý inscenačný tím išiel vo východiskovom scénickom rozvrhu skôr klasickou cestou, bez evidentnejších odkazov na súčasné moderné komunikačné technológie či populárne vizuálne formáty. Scénu v podobe otvorenej knihy, v ktorej inscenátori „listovali“ jednotlivé príbehy, možno však vnímať i metaforicky ako polemiku s dnešným povrchným kultúrnym konzumom a komerčnou vizuálnou komunikáciou, kde kniha a duchovná fantázia stráca postupne svoje miesto a zmysel. Modernejšie a súčasnosti konvenujúce adaptačné momenty sa objavili v jednotlivých príbehoch potom skôr v podobe kostýmových projekcií, pohybových choreografií či textových posunov. Tam plnili úlohu komunikačných záchytných bodov i interaktívnych impulzov do publika. Z väčšej časti svoje zacielenie neminuli, hoci sa miestami nevyhli i istým obsahovým kolíziám s predlohou.

Herecko-spevácky potenciál inscenácie možno hodnotiť veľmi kladne, excelentné výkony dominovali vo väčších i menších úlohách. Hudobné naštudovanie disponovalo potrebným temperamentom, zvukovou pestrosťou a dynamikou. Opera SND zúročila v tejto inscenácii i novú akvizíciu za dirigentským pultom v osobe mladého talentovaného dirigenta Petra Valentoviča.

Iné podujatia

Chanticleer: Love story (Príbeh lásky)

Koncert - 28. 1. 2012 - nová budova

Svetoznámy americký vokálny súbor vystúpil v SND už po druhý raz. Tento rok s projektom nazvaným Love story s typickou zostavou programu siahajúceho od renesančnej polyfónie až po skladby súčasných autorov vrátane svetovej premiéry nového diela. Profil súboru je charakteristický profesionálnou dokonalosťou, perfekcionizmom a to tak vo vzťahu k samotnému hudobnému výkonu, ku kvalite hlasovej kultúry ako i celej pódiovej prezentácii programu. Unikátnosť prejavu, ktorá sa zároveň premieta do širokej akceptácii rôznorodým publikom, je v jeho širokom štýlovom a žánrovom rozpätí a v absolútnej kompetencii, s akou všetky kompozície stvárňuje. Celkovo koncert spestril programovú ponuku Opery SND kvalitným inožánrovým príspevkom s možným zámerom osloviť ako potencionálneho návštevníka opery i inak žánrovo orientovaných priaznivcov hudby.

Giuseppe Verdi: Requiem

Veľkonočný koncert 6. a 7. 4. 2012 - nová budova

Dirigent: Nello Santi

Zbormajster: Pavol Procházka

Sólisti: Adriana Marfisi, Terézia Kružliaková, Miroslav Dvorský,
Jozef Benci

Kultové dielo Giuseppe Verdiho nie je na programe Opery SND novinkou, objavovalo sa priebežne v nedávnej minulosti viackrát. Jeho zaradenie je na druhej strane v kontexte sviatku Veľkej noci adekvátne a ako dramaturgický argument možno akceptovať i veľkú dirigentskú osobnosť Nella Santiho. Napriek svojmu pokročilému veku predstavuje talianska dirigentská legenda stále veľmi silnú osobnosť schopnú inšpirovať orchestrálne i zborové teleso k mimoriadnemu výkonu a dať jeho interpretácii vyšší umelecký tvar. Výraznými výkonmi sa prezentovala i trojica popredných slovenských vokálnych sólistov, ktorí dokázali pretaviť dirigentovu interpretačnú víziu do pôsobivých a výrazovo diferencovaných vokálnych vstupov. Problematickým bolo však obsadenie sopránového partu, kde sa vokálne manká podpísali pod celkovú nevyrovnanosť a rozpačitosť vokálneho kvarteta a samozrejme v koncentrovanej podobe uberali najmä sólovým sopránovým častiam na umeleckej hodnote.

Vianočný koncert v Bratislave

Koncert - 16. 12. 2012 - nová budova

Sólisti: Ľubica Vargicová, Terézia Kružliaková, Oto Klein, Peter Mikuláš

Spoluúčinkovali: Bratislavský chlapčenský zbor, zbor a orchester SND

Dirigent: Martin Mázik

Vianočný koncert v Bratislave je podujatím, ktoré pripravuje SND v spolupráci s externým partnerom a ktorého ideovým zámerom je spojiť tradičný hudobný repertoár s vianočnou tematikou s opernými vstupmi populárnych árií či ansámblov. Tento rok prezentovalo špičkových slovenských interpretov a okrem oboch domácich kolektívnych telies i Bratislavský chlapčenský zbor, ktorý s Operou SND dlhodobo a pravidelne spolupracuje. Pre budúcnosť by mohla byť pre takýto typ podujatia aktuálna predsa len citlivejšia profilácia dramaturgických kontextov.

Silvestrovský koncert Opery a Baletu SND

Koncert - 31. 12. 2012 - nová budova

Sólisti: Ľubica Vargicová, Terézia Kružliaková, Tomáš Juhás, Daniel Čapkovič, Jozef Benci, Viola Mariner, Oliver Jahelka, Kristína Luptáková a Andrej Kremz

Silvestrovský koncert je už tradičnou súčasťou ponuky Opery SND v poslednom dni kalendárneho roku, kedy predchádza hlavné večerné podujatie. (Tým bolo tentoraz predstavenie operety Netopier Johanna Straussa.)

Silvester 2012 priniesol do istej miery inovovaný tvar podujatia, na ktorom sa spoločne podieľali Opera i Balet SND. Koncert bol zostavený z hudobných a tanečných čísiel z diel G Rossiniho,

G. Donizettiho, Ch. Gounoda, B. Smetanu, G. Verdiho a P. I. Čajkovského. Niesol sa v znamení noblesy a klasickej elegancie, účinkovali špičkoví sólisti oboch súborov.

Koncerty v spolupráci so zahraničnými zastupiteľskými úradmi

Uto Ughi & Alessandro Specchi - komorný koncert v historickej budove 28. 2. 2012

(V spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí Talianskej republiky a Talianskym kultúrnym inštitútom v Bratislave)

Orchester a zbor TWILITE - koncert v historickej budove 12. 6. 2012

(V spolupráci s Veľvyslanectvom Indonézskej republiky)

Obidva menované koncerty predstavujú príležitostné hudobné podujatia, ktoré vznikli na základe spolupráce našej prvej opernej scény so zahraničnými zastupiteľstvami. Neveľmi konvenujú po dramaturgickej stránke so základným poslaním a programovým vymedzením operného domu, najmä s ohľadom na intenzívne aktivity iných - koncertných inštitúcií v bratislavskom hudobnom živote, ktorým takéto formáty prislúchajú. Táto skutočnosť im však samozrejme neuberá na vlastnej umeleckej hodnote a spoločensko-kultúrnom význame. Súčasne vedenie SND považuje však za žiaduce, aby operný dom preferoval i pri doplňujúcich podujatiach žánre a druhy hudobného umenia, ktoré majú citeľné presahy do oblasti hudobného divadla, resp. opery.

Kontinuity:

Anna Hrušovská a Zita Frešová-Hudcová

26. 2. 2012 v novej budove

Anna Poláková a Imrich Jakubek

23. 9. 2012 v novej budove

Anna a Juraj Martvoňovci

28. 10. 2012 v novej budove

Nina Hazuchová

9. 12. 2012 v historickej budove

Cyklos podujatí reflektujúcich minulosť a tradíciu slovenského operného umenia so zacielením na našu národnú opernú scénu má už svoju niekoľkoročnú tradíciu a v osobe PhDr. Jaroslava Blahu garanta excelentnej odbornej i príťažlivej diváckej podoby. V roku 2012 pripravila Opera

SND štyri pokračovania cyklu. Reflektovala v nich významné jubileá veľkých speváckych osobností a súčasne reagovala i na zaujímavé edičné počiny v danej oblasti. Na podujatiach odznali viaceré vzácne historické snímky a rozhovory s hosťami doplnili i živé hudobné vstupy súčasnej generácie popredných operných sólistov. Celý cyklus má okrem umeleckého a informačného i výrazný edukačný potenciál, čo by bolo žiaduce viac využiť i smerom k nášmu umeleckému školstvu.

Zájazdové aktivity

V dňoch 7. – 9. septembra účinkoval súbor Opery SND už po druhý raz na renomovanom medzinárodnom letnom opernom festivale v cyperskom Pafose s názvom Pafos Aphrodite Festival. Zatiaľ, čo v roku 2010 to bola inscenácia opery Bohéma Giacoma Pucciniho, s ktorou zaznamenala naša prvá operná scéna na tomto fóre skvelý ohlas, tentoraz to bolo vrcholné dielo Giuseppe Verdiho Otello, ktoré potvrdilo kvality a potenciál slovenského operného umenia v zahraničí. Mimoriadnou okolnosťou uvedenia Verdiho diela bola skutočnosť, že dej tejto strhujúcej shakespearovskej drámy sa odohráva práve v usporiadateľskej krajine, v meste Famagusta. Produkcia režiséra Josefa Průdeka a scénického výtvarníka Milana Ferenčíka bola osobitne dimenzovaná pre tento festival. S jej monumentálnymi dispozíciami korešpondovalo temperamentné a sugestívne hudobné naštudovanie Ondreja Lenárda. Z hlavných predstaviteľov exceloval Dalibor Jeniš ako Jago, skvelými výkonmi sa prezentovali stáli hostia Opery SND Ernesto Grisales a Michal Lehotský v titulnej postave a tiež obe alternantky Desdemony Eva Hornyáková a Adriana Kohútková.

Druhou zájazdovou aktivitou jesennej časti sezóny Opery SND bol pohostinské vystúpenie súboru v Národnom divadle v Brne s novou inscenáciou Janáčkovskej opery Jenůfa 18. 11. v rámci festivalu „Janáček Brno 2012“. Pod taktovkou dirigenta Jaroslava Kyzlinka kvalitné výkony predviedli predovšetkým Miroslav Dvorský ako Laca, Katarína Štúrová ako titulná hrdinka, či Tomáš Juhás v úlohe Števu. U domáceho publika zaznamenalo predstavenie výrazný úspech.

Hostiteľské aktivity

Národné divadlo ako otvorené javisko pre mimobratisklavské súbory je žiadanou profilovou črtou našej prvej divadelnej scény. Tridsiateho septembra takto hostilo súbor bansko-bystrickej Štátnej opery, ktorá priviezla so sebou prvú slovenskú inscenáciu opery Jána Cikkere Coriolanus. Inscenácia režiséra Romana Poláka a dirigenta Mariána Vacha získala rôzne ocenenia a patrí nesporne k najhodnotnejším príspevkom súčasného slovenského operného diania. I jej bratislavské uvedenie malo vysoké umelecké parametre a stretlo sa s veľmi priaznivým prijatím odbornej i laickej verejnosti.

Druhým pohostinským vystúpením spestrilo našu programovú ponuku Opera Štátneho divadla Košice, ktorá sa 10. 11. uviedla klasický titul Figarova svadba od Wolfganga Amadea Mozarta. Rovnako ako v predchádzajúcom prípade i táto prezentácia partnerského slovenského súboru vyznela ako žiaduce a zmysluplné podujatie konfrontujúce úroveň a smerovanie oboch našich scén.

Doplňujúci komentár

Rok 2012 zahrňujúci v sebe druhú polovicu sezóny 2011/2012 a prvú polovicu prebiehajúcej sezóny 2012/2013, bol v dôsledku zmeny vo vedení Slovenského národného divadla rokom prechodným.

Z väčšej časti bol realizáciou plánu predchádzajúceho vedenia, k zmenám došlo len v jesennej časti v doladení podujatí, predovšetkým z pohľadu obsadení. Istú výnimku predstavuje premiéra Pucciniho opery Manon Lescaut, ktorú v danom inscenačnom obsadení predchádzajúce vedenie len prebralo od svojho predchodcu a posunulo termín jej realizácie na jún 2012. Vo vzťahu k dramaturgickému plánu, resp. k výberu premiérových titulov, boli isté výhrady už artikulované v jednotlivých komentároch. Inou problematikou predstavuje hrací plán a jeho filozofia. Na jednej strane v ňom možno identifikovať snahu o diverzitu, pestrosť ponuky s cieľom zvýšiť návštevnosť.

Pri prekročení istého limitu, kedy sa do programu divadla dostáva príliš veľa titulov s príliš malým počtom repríz, však hrozí pokles ich kvality. Súbor nedokáže veľký počet rôznych titulov dostatočne pripraviť a udržať v nich potom aj potrebnú úroveň. Tu je teda potrebné hľadať citlivý balans medzi oboma kritériami: kvalitou a pestrosťou ponuky. Napokon, umelecká úroveň predstavení je nemenej dôležitým kritériom návštevníckeho potenciálu. S kvalitou tiež súvisí problematika alternácií v jednotlivých obsadeniach titulov. Tendencia tu bola jednoznačne nezdravá, smerovala k rozširovaniu počtu interpretov alternujúcich v jednej postave. Pri väčších odstupoch medzi jednotlivými predstaveniami a aj ich obmedzenom počte znamenala pre každého interpreta malý počet výkonov v danej role a tým aj klesajúcu výkonnosť. Tá sa napokon potom prenáša i na nedostatočnú zohratosť jednotlivých sólistických ansámblov v každom titule.

Vo vzťahu k sólistickému súboru opery treba podotknúť, že časť z neho predstavuje skutočne stabilný, kvalitný káder, ktorý je garantom vysokej úrovne predstavení. Časť sólistov mladšej generácie sa ukazuje ako perspektívna špička a najmä v niektorých prípadoch badať evidentný interpretačný vzostup, ktorý je pre divadlo veľmi potešujúcou perspektívou do budúcnosti. Je tu však i časť, ktorá nie celkom zodpovedá náročnejším kritériám prvej slovenskej opernej scény, resp. nespĺňa tieto kritéria v konkrétnych úlohách, s ktorými je konfrontovaná. Podoba súboru, jeho veľkosť i obsadzovacia politika je preto veľmi aktuálnou otázkou, od ktorej sa bude odvíjať ďalšia perspektíva operného domu. A v úzkej nadväznosti na ňu treba vnímať i problematiku hosťujúcich umelcov. Ich kvalita je zásadným predpokladom dotvorenia

celkového interpretačného potenciálu operného súboru. I v tejto položke má súčasný stav v Operte SND limity. Ako výraznejší problém celkovej ponuky opery a jej estetického zamerania, možno vyčítať napokon predchádzajúcemu obdobiu nezdravý konzervativizmus, ktorý sa prejavil v likvidácii inscenácií, ktoré prezentovali modernejší, vyprofilovaný hudobnodramatický tvar. I pri nových inscenáciách sa tento trend bojazlivosti pred všetkým náročnejším a súčasným prejavil vo voľbe inscenačných tímov. Hroziacou víziou takéhoto smerovania je absencia inscenačnej kvality, jej nahradenie konzervatívnym „priemerom“, zaostávanie prvej slovenskej opernej scény za vyspelou opernou Európou i neschopnosť osloviť mladého, náročnejšieho operného diváka.

BALET

Nacho Duato/ Uwe Scholz: DUO

Claude Debussy/Nacho Duato: Duende

Choreografia:	Nacho Duato
Hudba:	Claude Debussy
Scéna:	Walter Nobbe
Kostýmy:	Susan Unger
Svetelný dizajn:	Nicolas Fischtel
Asistenti choreografa:	Thomas Klein, Catherine Habasque
Premiéry:	3. a 4. marca 2012 - nová budova
Počet repríz:	4

Robert Schumann/Uwe Scholz: Druhá symfónia

Choreografia:	Uwe Scholz
Hudba:	Robert Schumann
Scéna a kostýmy:	Uwe Scholz s použitím diel Sama Francisa
Asistent choreografie:	Ivaylo Iliev
Premiéry:	3. a 4. marca 2012 - nová budova
Počet repríz:	4

Dramaturgickým zámerom Baletu SND bolo uviesť baletný večer Duo zložený z dvoch tanečných kompozícií svetových choreografov, vrátiť na javisko Slovenského národného divadla neoklasický repertoár, ktorý v súčasnej dobe v repertoári absentuje. Prvou časťou večera je balet Duende nesúci rukopis španielskeho choreografa Nacha Duata, inšpirovaný vzťahom človeka k prírode a impresionistickou hudbou Clauda Debussyho. Zámer inscenovať toto dielo bol pre súbor náročnou úlohou. Špecifický pohybovo tanečný slovník potrebný na zvládnutie

tanečného štýlu Nacha Duata v Bratislave vyučovali jeho asistenti Thomas Klein a Catherine Habasque. Výnimočnosť predstavenia spočíva najmä v súhre tanečného materiálu a hudobnej predlohy. Pohybovo-hudobná symbióza je pri diele takéhoto formátu nesmierne dôležitá, špeciálne pri hudobnej predlohe, ktorá predstavuje hudobný impresionizmus.

Pre tanečníkov Baletu SND bola prínosná a inšpirujúca osobná práca s choreografom Nachom Duatom, výsledkom ktorej je predstavenie zobrazujúce v živých obrazoch možnosti ľudského tela.

Druhá časť večera je venovaná neoklasickému divertimentu Druhá symfónia z dielne nemeckého choreografa Uwe Scholza. Symfónia č.2 C-Dur Roberta Schumanna ponúka možnosť predviesť umenie klasického tanca, jeho technickú, muzikálnu i výrazovú stránku. Podobne ako pri Duende, aj balet Druhá symfónia je vytvorený so zámerom nájsť absolútnu súhru medzi hudbou a tancom. Pohybový slovník neoklasiky vychádza z princípov techniky klasického tanca, ale nebráni sa ani uvoľnenejšiemu používaniu klasických póz a pozícií. Choreograf Uwe Scholz, podobne ako George Balanchine preniesol hudobnú partitúru do pohybu tanečníkov. Na javisku vytvoril bohatú choreografickú kresbu neustále sa meniacich zborových obrazov, ktoré sú popretkávané duetami sólových tanečníkov. Jeho choreografia kladie veľké nároky na rýchlosť, náročnú partnerskú prácu, ktorá je miestami až na akrobatickej úrovni. Tanečníci predviedli v predstavení brilantnú tanečnú techniku a javiskovú zrelosť.

Oba baletné tituly sa stretli s mimoriadne kladnými ohlasmi u laickej i odbornej verejnosti. Balety ponúkli priestor aj pre mladú generáciu tanečníkov predviesť svoje umelecké ambície a tanečné schopnosti. Okrem sólistov Barbory Kubátovej, Silvie Najdenej, Olivera Jahelku, Adriana Ducina, Sergeja Jegorova sa predstavili Damián Šimko, Chelsea Andrejic, Orazio Di Bella, Ruan Crighton a Kristína Luptáková.

Piotr Iljič Čajkovskij: SPIACA KRÁSAVICA

Choreografia:	Vladimír Malakhov (podľa Mariusa Petipu)
Hudba:	Piotr Iljič Čajkovskij
Scéna a kostýmy:	Valery Kungurov
Dirigenti:	Martin Gigac, Martin Leginus
Premiéry:	25. a 26. mája 2012 – nová budova
Počet repríz:	7

Klasický balet Spiaca krásavica z pera hudobného skladateľa Piotra Iljiča Čajkovského je inšpirovaný známou rozprávkou o Šípkovej Ruženke. Roztancovaný príbeh princeznej Aurory a princa Désirého nesie autorský rukopis medzinárodnej baletnej hviezdy Vladimira Malakhova. Tanec víl a rozmanitých rozprávkových postavičiek je umocnený farebnou fantáziou rozvíjajúcou javiskovou výpravou.

Uvedením baletu Spiaca krásavica potvrdila dramaturgia Baletu SND svoj zámer vrátiť na javisko Slovenského národného divadla klasický baletný repertoár. Malakhovova verzia romantického baletu ponúkla divákovi pohľad na ruskú klasickú baletnú tvorbu očami súčasných tvorcov. Balet je oproti originálnej verzii mierne skrátený, „odľahčený“, no ešte vždy zachováva kultúrne dedičstvo Petipovej choreografie. Technicky nesmierne náročné variácie a Pas de deux našťudovali s Malakhovom baletní majstri zo Štátneho baletu v Berlíne. Tanečný súbor predviedol technickú i hereckú pripravenosť a profesionalitu sólistov (Romina Kolodziej, Barbora Kubátová, Viola Mariner, Kristína Luptáková, Adrian Ducin, Orazio Di Bella, Oliver Jahelka a ďalší) čo sa odzrkadlilo na pozitívnych reakciách publika.

Herman S. von Løvenskjold : SYLFIDA

Libreto:	Adolphe Nourrit
Choreografia:	August Bournonville
Hudba:	Herman S. von Løvenskjold
Naštudovanie:	Niels Kehlet
Scéna a kostýmy:	Josef Jelínek
Hudobné naštudovanie:	Martin Leginus
Obnovená premiéra:	28. a 29. septembra 2012 – historická budova
Počet repríz:	4

Obnovená premiéra baletu Sylfida bola uvedená s cieľom obohatiť repertoár Baletu SND o základné dielo romantického obdobia klasického baletu od jednej z najväčších choreografických osobností píšucich históriu svetového baletu, od Augusta Bournonvilla.

Sylfida mala premiéru 12. marca 1832 v Théâtre de l'Academie Royale de Musique. Autorom libreta o tragickej láske Sylfídy a Jamesa z prostredia Škótska bol Adolphe Nourrit (1802-1839), hudbu napísal Jean Schneitzhoeffler a choreografom bol Talian Filippo Taglioni (1777-1871). Prvými predstaviteľmi boli Maria Taglioni (1804-1884) ako Sylfída a Joseph Mazilier v postave Jamesa.

Druhou zaujímavou verziou tohto baletu, ktorá je dodnes najväčšmi uvádzanou, je dánska inscenácia choreografa A. Bournonvilla uvedená 28. novembra 1836 v Dánskom kráľovskom baletu v Kodani s hudbou H. S. Lovenskjolda. V titulnej postave Sylfídy sa predstavila nemenej slávna L. Grahm (1819-1907). Dielo s baletom Slovenského národného divadla našťudoval predstaviteľ dánskej baletnej školy Niels Kehlet.

Balet Sylfida je príležitosťou prezentovať technickú precíznosť sólistov. Tejto úlohy sa vynikajúco zhostili sólisti: Barbora Kubátová, Cosmina Maria Zaharia, Viola Mariner, Kristína Luptáková, Adrian Ducin, Orazio Di Bella, Oliver Jahelka a ďalší.

Iné podujatia

BALET GALA - galakonzert venovaný sólistke Baletu SND Nikolette Stehlíkovej

Galakonzert - 8. júna 2012 - historická budova

Výnimočný galakonzert venoval súbor tanečnej kariéry primabaleríny Nikolety Stehlíkovej, ktorá počas 22 divadelných sezón prinášala divákovi zážitok z tanca. Počas svojho pôsobenia na doskách Slovenského národného divadla stvárnila takmer všetky titulné a sólové postavy v repertoárových predstaveniach. Program galakonzertu obsahoval fragmenty z najznámejších titulov klasickej baletnej literatúry a choreografie súčasných slovenských choreografov Igora Holováča a Mária Radačovského. Na galakonzerte popri sólistoch a členoch zboru baletu vystúpili aj žiaci Tanečného konzervatória Evy Jaczovej v Bratislave.

Host'ovanie

Baletný súbor hosťoval v prvom polroku v brnianskom Janáčkovom divadle s inscenáciou Onegin (choreografia: Vasilij Medvedev), ktorá sa stretla s priaznivým diváckym ohlasom.

Vystúpil aj v Dome umenia v Piešťanoch s programom Balet Gala v rámci piešťanského festivalu. Podobne ako na baletnom galakonzerte v Bratislave aj tu predviedli sólisti a členovia zboru Baletu SND fragmenty z klasického i súčasného baletného repertoáru. Ako hosť večera vystúpil tanečný súbor Balet Bratislava s dvoma choreografiami Mária Radačovského.

V rámci spolupráce Baletu SND a Tanečného konzervatória Evy Jaczovej v Bratislave sa v máji uskutočnil Absolventský koncert žiakov Tanečného konzervatória Evy Jaczovej, na ktorom sa predstavili budúce generácie baletných umelcov v baletných, folklórnych i súčasných choreografiách.

V repertoárových predstaveniach Baletu SND vystúpili na scéne SND títo hosťujúci umelci: Iana Salenko sólistka Štátneho baletu v Berlíne (Labutie jazero, Spiaca krásavica), Marian Walter, sólista Štátneho baletu v Berlíne (Labutie jazero, Spiaca krásavica), Dinu Tamazlacaru, sólista Štátneho baletu v Berlíne (Labutie jazero), Nina Kaptsova, sólistka Veľkého divadla v Moskve (Labutie jazero), Ľudmila Konovalova, sólistka Štátneho baletu vo Viedni (Labutie jazero, Bajadéra, Spiaca krásavica), Ilja Borodulin sólista akademického divadla v Jekaterinburgu (Bajadéra), Ekaterina Panchenko, sólistka akademického divadla v Jekaterinburgu (Bajadéra), Elena Kabanova, sólistka akademického divadla v Jekaterinburgu (Bajadéra), a Dmitryi Gudanov, sólista Veľkého divadla v Moskve (Spiaca krásavica), Vladimir Malakhov, medzinárodná tanečná hviezda (Spiaca krásavica), Eva Sklyarova, sólistka Štátneho divadla v Košiciach (Giselle).

Pondelky súčasného tanca - Štúdio SND

Počas roka 2012 Balet SND spolupracoval na projekte Pondelky súčasného tanca. Program SND a jeho baletného súboru na uvádzanie pôvodnej súčasnej tanečnej tvorby na Slovensku je platformou pre vznik a uvádzanie inscenácií súčasného tanca, tanečného a pohybového divadla, prípadne iných alternatívnych tanečných žánrov.

Počas roka sa v rámci tohto cyklu predstavili niekoľkí tvorcovia slovenského súčasného tance s titulmi: Hlbinné porušenie epidermy (koncept, tanec, text: Petra Fornayová, hudba: Peter Machajdík, Peter Groll), Nikdy nezaliaty čas (koncept, choreografia, scéna, svetelný dizajn a interpretácia: Jaro Viňarský, hudba: Jozef Vlk), Their memories (alternatívne divadlo Elledanse; choreografia: Stanislava Vilčeková, hudba: Jozef Vlk), Voda na vode (Elledanse, choreografia: Šárka Ondrišová, hudba Peter Groll), Mono (Debris Company, choreografia: Peter Jaško, Stanislava Vilčeková, réžia, koncept, hudba: Jozef Vlk) Performance Lab.1, choreografia a réžia: Marta Poláková, hudba: Peter Dan Ferencík, Miroslav Tóth a Peter Čaputa).

Doplňujúci komentár

V druhej polovici roku 2012 Balet SND realizoval dramaturgický plán predchádzajúceho vedenia viac-menej bez zmien, dramaturgické zmeny smerovali až k roku 2013.

K zmenám došlo v preobsadení inscenácií v dôsledku odchodu niekoľkých tanečníkov zo súboru. Vo vzťahu k pripravovanému dramaturgickému plánu a výberu titulov súčasné vedenie urobilo koncom roka niekoľko zmien v hracom pláne v snahe zaručiť širokú ponuku predstavení v rámci baletnej klasiky, neoklasiky a moderny a popritom mať na zreteli cieľ zvýšiť návštevnosť. Snahou vedenia baletu je predovšetkým udržať kvalitu predstavení, čo je pri stanovenom počte hracích dní mimoriadne náročné. Nové vedenie sa rozhodlo prispôbiť dramaturgický plán na sezónu 2012/2013 novým okolnostiam z hľadiska udržania úrovne repertoáru a reálnosti rozpočtu.

Z pohľadu interpretačnej úrovne sa súbor aj napriek odchodu niekoľkých tanečníkov stabilizoval, omladil a skvalitnil. Prispelo k tomu angažovanie nových tanečníkov, cieľavedomá práca domácich pedagógov a snaha čoraz viac zapájať špičkových pedagógov zo zahraničia. Vo vzťahu k sólistickým postom vedenie súboru vynakladá úsilie dobudovať ho angažovaním sólistov medzinárodnej úrovne. Zatiaľ vedenie baletu úzko spolupracuje s hosťujúcimi sólistami, ktorí zabezpečujú nadštandardnú úroveň predstavení.

Tvár súboru, jeho veľkosť, zloženie a univerzálnosť v rámci rozsahu tanečných štýlov a techník je dnes kľúčovou otázkou vedenia baletu. Od toho sa odvíja dramaturgia baletu, ktorá chce byť odrazom súčasných tendencií v svetovom baletnom umení a zároveň platformou umožňujúcou pretaviť bohatstvo historického odkazu a tradície slovenského baletu do aktuálnej podoby 21. storočia.

Naša vízia má konkrétne črty v hľadaní nových podnetov a autorov s cieľom prezentovať pôvodnú tvorbu, v oslovovaní našich tvorcov pôsobiacich v zahraničí s ponukou, ktorá je pre

nich zaujímavá, a v snahe priblížiť sa tvorbou mladému divákovi v záujme rozširovania radov baletného publika.

ČINOHRA

Ronald Harwood: KVARTETO

Preklad:	Danica Haláková
Réžia:	Emil Horváth
Dramaturgia:	Peter Pavlac
Scéna:	Peter Čanecký
Kostýmy:	Peter Čanecký
Hudba:	Peter Mankovecký
Premiéra:	21. a 22. 1. 2012
Počet repríz:	28

Oscarový britský dramatik Ronald Harwood (1934) v hre Kvarteto zaznamenáva tragikomickým spôsobom život vyslúžilých operných spevákov v špeciálnom domove dôchodcov pre osamelých umelcov. Vytvoril tak štyri herecké partitúry, ktoré bez akéhokoľvek sentimentu odhaľujú život hviezd na odpočinku. Je to príbeh zvláštnych osudov, spomienok, umeleckých úspechov i rekapitulácia neúspechov, bizarných hádok, drobností, prekvapivých odhalení. Všetko, čo súvisí s evaluáciou života je oprostene od sentimentu, či smutného poplakávania. Práve naopak, dramatik odhaľuje, že táto skupina „nepotrebných“ pre väčštinovú spoločnosť je veľmi živá, komunikatívna, že má stále vôľu niečo robiť a urobiť. Je to istým spôsobom glosovanie života s veľmi ostrým, často i kritickým, ale vždy humorným okom. Ide o istú dramaturgickú líniu, v ktorej sa vyberajú tituly pre špecifickú vekovú skupinu s jej problémami. Pre potreby činohry vznikol aj nový preklad Danice Halákovvej, ktorý je briskný a šťavnatý a plne zodpovedá originálu.

Dobre napísaný dramatický text ponúka štyri výrazné herecké príležitosti pre hercov najstaršej generácie Emília Vášáryová / Božidara Turzonovová; Eva Krížiková / Mária Kráľovičová; Emil Horváth a Marián Geišberg. V réžii Emila Horvátha tak vzniklo výsostne herecké divadlo plné vzťahových odhalení a prekvapení.

Inscenácia je určená najmä strednej a staršej generácii, ktorej sa téma staroby dotýka osobnejšie. Ide o slovenskú premiéru tejto hry.

Shelagh Stephenson: PAMÄŤ VODY

Preklad:	Katarína Mikulíková
Réžia:	Peter Mikulík

Dramaturgia:	Miriám Kičiňová
Scéna:	Peter Čanecký
Kostýmy:	Peter Čanecký
Hudba:	Peter Mankovecký
Premiéra:	28. a 29. 1. 2012
Počet repríz:	21

Škótska dramatička Shelagh Stephenson (1955) vo svojej prvotine Pamäť vody nazerá do krehkého ženského sveta matiek a dcér. Ide o dobre vystavaný príbeh plný zvrátov, prekvapivých momentov i zvláštnej mystiky. Tri sestry sa stretávajú na pohrebe matky, čo je paradoxne cestou k ich zblíženiu. Hra je plná prekvapivých odhalení rodinných tajomstiev, životných túžob, nenaplnenia, priznania si rôznych komplexov a úzkostí.

Hra balansuje na rozmedzí žánrov tragédie a komédie, ide o dobre napísaný text, ktorý ponúka výborné herecké príležitosti pre staršiu hereckú generáciu (Zdena Studenková, Zuzana Kocúriková, František Kovár, Jozef Vajda), ale i strednú (Zuzana Fialová).

V réžii Petra Mikulíka vznikla inscenácia klasického činoherného typu, kde je primárny dôraz na hereckej práci a zrozumiteľnom vypovedaní príbehu. Používa klasické činoherné divadelné postupy s dôrazom na hereckú skratku.

Táto hra má silu vyvolať katarziu, a preto má veľmi dobrý divácky ohlas. Je určená najmä strednej a staršej generácii, ktorá chce v divadle počuť a vidieť očistný príbeh.

Je to slovenská premiéra autorky i tejto hry.

Anna Grusková: RABÍNKA

Réžia:	Viktorie Čermáková
Dramaturgia:	Matej Samec, Rastislav Ballek
Scéna:	Jana Preková
Kostýmy:	Jana Preková
Hudba:	Petr Kofroň
Pohybová spolupráca	Halka Třešňáková
Premiéra:	3. a 4. 3. 2012
Počet repríz:	21

Pôvodná slovenská hra Rabínka Anny Gruskovej (1962) sa umiestnila v súťaži dramatických textov Dráma 2006. Ide o krehký, poetizujúci text o veľmi závažnej téme holokaustu a človeka v čase druhej svetovej vojny.

Činohra SND sa odhodlala v priebehu tejto sezóny mapovať práve túto najtraumatizujúcejšiu európsku, celosvetovú skúsenosť v dramaturgickom cykle s názvom Endlösung. Postupne sa na javisku činohry objavia texty s problematikou holokaustu rôznej proveniencie. Rabínka je prvou časťou tohto cyklu.

Príbeh slovenskej židovskej aktivistky Gisi Fleischmannovej je obrazom úporného boja obyčajnej, „malej“ ženy so zvrátenosťou a absurdnosťou sveta. Snažila sa totiž o záchranu židov z transportov do koncentračného tábora a použila na to všetky dostupné prostriedky. Niektoré z nich jej židovská komunita aj vyčítala. Hoci jej snaha, dokonca, o celoeurópske zastavenie hrôz sa nenaplnila, ide o jeden z mála slovenských pokusov vzoprieť sa krutostiam druhej svetovej vojny.

V réžii Viktórie Čermákovovej sa stretávame na javisku s typom súčasného vizuálneho, obrazového a pohybového divadla, kde je asociácia a obraz dôležitejší ako slovo samotné. Tri herečky sú tromi ženami, tromi archetypmi – starej matky, matky a dcéry, ktoré rekonštruujú a rôznymi prostriedkami približujú príbeh Gisi Fleischmannovej. Vďaka generačnému rozvrstveniu dostali priestor herečky každej generácie (mladšia Ivana Kuxová, stredná Ingrid Timková, najstaršia Emília Vášáryová). Dôležitým, priam kľúčovým prvkom sú pohybové kreácie hostujúcej českej umelkyne Halky Třešňákovovej.

Ide o inscenáciu, ktorá je v prevažnej miere určená mladšej a strednej vekovej kategórii, keďže pracuje s modernými divadelnými prvkami. Ide o slovenskú divadelnú premiéru tejto hry.

Anna Jablonská: POHANIA

Preklad:	Eva Maliti-Fraňová
Réžia:	Marián Amsler
Dramaturgia:	Romana Maliti
Scéna:	Juraj Kuchárek, Martin Kotúček
Kostýmy:	Martin Kotúček, Juraj Kuchárek
Hudba:	Slavo Solovic
Premiéra:	24. a 25. 3. 2012
Počet repríz:	20

Mladá ukrajinská autorka Anna Jablonská (1981) zahynula pri teroristickom útoku na letisku Domodedovo v Moskve, práve keď si mala prevziať cenu za filmový scenár, ktorým je hra Pohania. Metaforický text hovorí o rozpade rodiny, najmä však o tom, že kríza ekonomická je dôsledok iných kríz. Ide o najmä o krízu hodnôt, viery, morálky, rodiny. Miestami naturálny, inak pomerne mystický svet hry odhaľuje rozpad a „znovunájdenie sa“ rodiny a jej jednotlivých členov. Nejde len o otázku viery, ale o širší kontext duchovna, vzťahov a uvažovania nad podstatnými vecami v priveľmi zmaterializovanej spoločnosti.

V réžii Mariána Amslera sa podarilo vytvoriť tvar, v ktorom sa mieša hyperrealizmus a štylizácia priestoru, herecká skratka a prežívanie, mystika a metafyzika s materiálom. Za réžiu inscenácie získal cenu Dosky 2012 v kategórii najlepšia réžia.

V inscenácii dostali priestor zástupcovia rôznych generácií od tej najmladšej (Alexandra Palatínusová), cez strednú (Zuzana Fialová), staršiu (Marián Geišberg), až po najstaršiu

(Božidara Turzonovová, František Kovár). Božidara Turzonovová získala za herecký výkon cenu Dosky 2012.

Cieľovou skupinou je najmä silná stredná generácia. Ale zásadnosť témy, spôsob jej formulovania v inscenácii, problematika, ktorá sa môže zdať kontroverzná isto osloví aj generáciu staršiu, dokonca i tú mladšiu.

Spôsob akým inscenácia narába s divadelnými prostriedkami je výsostne moderný a súčasný, korení ho najmä precízna herecká práca. I v tomto prípade ide o slovenskú premiéru autorky i hry.

Anton Pavlovič Čechov: ČAJKA

Preklad:	Ľubomír Vajdička, Leoš Suchařípa
Réžia:	David Drábek
Dramaturgia:	Luděk Horký
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Tomáš Kypta
Hudba:	Darek Král
Premiéra:	31. 3. a 1. 4. 2012
Počet repríz:	11

Známa hra Antona Pavloviča Čechova (1860 – 1904) Čajka sa na javisku činohry objavuje už druhý raz. Tentoraz sa činohra odhodlala na radikálnejší režisérsky prístup. Pozvaním Davida Drábka, známeho svojím postmoderným režijným prístupom ku klasike, vznikla možnosť nového pohľadu na toto klasické dielo.

Čajka v Činohre SND sa posúva za polárny kruh, kde sa v chladnom, bielom a stuhnutom svete rozohráva príbeh o nenaplnených láskach, totálnych životných prehrách, najmä však o strete nepoškrvnenej prírody a myslenia so svetom pretvácky a povrchnosti. Ostrejšie vyhrotenie stretu umelcov a neumelcov, dvoch svetov vidieka a mesta dosahuje režisér Drábek najmä tým, že ide o konflikt civilizačný. Na jednej strane svet Inuitov, domácich, kde je smrť iba súčasťou cyklu života, kde sa myšlienky formulujú jasne a priesračne, kde sú emócie ťaživé a temné, ale o to autentickéjšie, na strane druhej svet „bielych“, v ktorom sú emócie ukrývané, často falošné a nepravdivé. Jeden svet požerie ten druhý a naruší fungovanie vzťahov.

V inscenácii dostali priestor domáci i hosťujúci herci (Henrieta Hornáčková a Jiří Langmajer). Opäť ide o istý generačný prierez od najmladšej po najstaršiu hereckú generáciu. Veľmi pozoruhodný výkon podala nová členka súboru Petra Vajdová ako Máša. Je to postava rýdzo dramatická a tragická, plná bolesti, smerujúca k rozpadu až bezútešnosti. Arkadinová v podaní Zdeny Studenkovej je kreáciou hodnou pozornosti, pretože ide o sústredený, plnokrvný herecký výkon s mnohými nuansami, o čom svedčí aj nominácia na divadelnú cenu Dosky 2012. Tomáš Kypta získal nomináciu na cenu Dosky 2012 v kategórii najlepších kostým.

Táto Čajka je určená najmä mladšej generácii, ktorej sú použité prostriedky, vizuálne, veľmi blízke a môže s nimi komunikovať svojou obraznosťou, špecifickým humorom.

Martin McDonagh: STRATIŤ RUKU V SPOKANE

Preklad:	Katarína Mikulíková
Réžia:	Michal Vajdička
Dramaturgia:	Daniel Majling
Scéna:	Pavol Andraško
Kostýmy:	Jana Hurtigová
Hudba:	Marián Čekovský
Premiéra:	2. a 3. 6. 2012
Počet repríz:	15

Írsky dramatik Martin McDonagh (1970) patrí k jedným z najlepšie píšucich súčasných autorov. Schopnosť dobrého spisovateľa sa nekončí iba pri tom, že ide tzv. well made play, ale najmä vždy prináša veľmi špecifickú tému, ktorá sa dotýka násilia, rodiny, vytesnenej society, obsedantných túžob a zvláštnych chŕtok. Stratiť ruku v Spokane nie je typ provokatívneho textu, ale veľmi jasne určeného žánru čiernej komédie, ktorá pracuje s kulmináciou násilia, odhaľuje motivické pozadie jeho fungovania medzi ľuďmi, istej manipulácie a tragickým humorom. V tejto komédii dokonca hovorí rasovej a inej neznášanlivosti i o príčinách, ktoré k nej vedú a o dôsledkoch, ktoré môže spôsobiť malomeštiacka prepiatosť a upätosť.

McDonagh sa takisto pohráva i so žánrom, pretože čiernu komédiu dopĺňa thriller, či dokonca detektívka, narába so stereotypmi postáv, ktoré sa v týchto žánroch objavujú.

Michal Vajdička je režisér, ktorý sa zaoberá najmä hercom, nie konceptom, či režijnou štylizáciou, takže aj v tomto prípade ide najmä o herecké divadlo. Priestor v tejto inscenácii dostala stredná generácia (Tomáš Mašťalír, Richard Stanke, Monika Hilmerová, Diana Mórová, Ľuboš Kostelný), ktorej je tento typ divadla a žánru veľmi blízky. Pavol Andraško získal za originálne scénografické riešenie cenu Dosky 2012 v kategórii najlepšia scénografia.

Inscenácia je určená najmä divákovi mladšej, či strednej vekovej kategórie, ktorý sa ľahšie napoja na tento typ dramatiky a žánru so všetkými úskaliaми, ktoré prináša (otvorená drsnosť, ale i vulgárnosť, filmové archetypy blondýnok etc.). Ide o veľmi konzistentné dielo, ktoré jasne formuluje tému a prináša najmä prekvapivú pointu. A na javisku Činohry SND bolo uvedené v slovenskej premiére.

Aristofanes: OBLAKY

Preklad:	Peter Lomnický
Réžia:	Martin Čičvák
Dramaturgia:	Martin Kubran

Scéna:	Tom Ciller
Kostýmy:	Marija Havran
Hudba:	Petr Kofroň
Pohybová spolupráca	Stanka Vlčeková, Jozef Vlk
Premiéra:	9. a 10. 6. 2012
Počet repríz:	14

Aristofanes (445 – 388 p.n.l.) nepatrí na Slovensku k často hrávaným komediografom a v prípade uvedenia Oblakov ide o dokonca o slovenskú premiéru. Pri tejto príležitosti vznikol i nový preklad Petra Lomnického.

Aristofanove Oblaky sú hrou, v ktorej sa veľmi jasne vyhrocuje generačné napätie medzi rodičmi a deťmi a veľmi jasne sa odhaľuje, kto je hlupákom, kto má iba vyprázdnené reči a manipulatívne prísluby. Ide o spoločensko-kritickú komédiu. Čím sa len potvrdzuje jej dnešná aktuálnosť.

Režisér Martin Čičvák svojím postmoderným inscenačným prístupom vytvoril dielo vizuálne pútavé, interpretačne zrozumiteľné, plné rôznorodých prostriedkov (tanec, pohyb, operný spev, živá ilustrácia, animácia, klasická činohra...). V jeho interpretácii ide o skepsu synov z rodičov, rodičov zo synov, ktorí dovedli spoločnosť k totálnemu krachu a dnes už nikto nevie, kto je zodpovedný, ale je jasné, že následky budú hrozné pre obe skupiny. Martin Čičvák prepája činoherné party s opernými i pohybovými. Pohybovú zložku vytvára skupina Debris, ktorej úlohou je byť nielen postavou – Oblakmi, ale vytvárať divadelné obrazy v Myliarni.

Priestor dostali zástupcovia najmladšej (Tomáš Vravník, Peter Brajerčík), strednej (Alexander Bárta), staršej (Vladimír Obšil, Marián Geišberg) i najstaršej (Emil Horváth, Marián Labuda) hereckej generácie. Práve v Oblakoch sa predstavili noví členovia súboru Peter Brajerčík a Tomáš Vravník, ktorí vytvorili postavy angažované za správnu vec, s patričnou mierou drzosti a irónie.

Cieľovou skupinou inscenácia je najmä stredná generácia produktívneho veku, ktorej sa problematika dlhov, hypoték a úverov dotýka možno najbyťostnejšie.

Aischylos: ORESTEIA

Preklad	Vojtech Mihálik
Réžia	Rastislav Ballek
Dramaturgia	Martin Kubran
Scéna	Emil Drličiak
Kostýmy	Katarína Holková
Hudba	Robert Roth
Pohybová spolupráca	Štefan Capko
Výtvarná spolupráca	Ivan Martinka
Premiéra	6. a 7. 10. 2012
Počet repríz	9

Jediná kompletne dochovaná antická tragédia Oresteia sa na javisku slovenských divadiel objavuje prvý raz práve v Činohre SND. Zapadá tak do cyklu inscenovania antiky a pohľadu na zrod a fungovanie demokracie. Na konci sezóny činohry uviedla Aristofanove Oblaky, ktoré zachytávajú rozpad a disfunkciu demokratického systému, teda konečnú fázu aténskej demokracie. Počiatočnú fázu vzniku demokratického systému a jeho nastolenie mapuje práve Oresteia.

Dramatický text, v ktorom sa otvárajú mnohé súčasné filozofické, sociologické i ekonomické problémy dostala v činohre aj veľmi špecifickú formu. Režisér Rastislav Ballek patrí k tým tvorcom, ktorí si zámerne, radi a často vyberajú na Slovensku málo spracované témy i tituly. Možno k nim zaradiť i Oresteiu. Režisér zvolil náročný spôsob javiskového zobrazenia, ktoré do určitej miery ráta s divákom pripraveným a vzdelaným v oblasti gréckej mytológie. Zároveň chce atakovať vizuálny vnem diváka vrstvením a zmnožením javiskovej akcie, využíva takisto videoprojekciu, aby sa čo najviac priblížil zámeru zasadiť príbeh o Orestovi do Orestovej hlavy. Ďalším dôležitým scénickým vizuálnym prvkom je výtvarná práca Ivana Martinku, ktorý veľmi precízne narába s výtvarným materiálom a dodáva tak celej inscenácii rituálnosť.

V inscenácii sa stretajú tri herecké generácie. Najstaršiu reprezentujú Leopold Haverl (Strážca) a Mária Kráľovičová (Dojka), staršiu Anna Javorková (Klytaiméstra). Širokú rozpätie generácie nasledujúcej zaplňajú najmladší členovia divadla Tomáš Vravník, Peter Brajerčík, Petra Vajdová, Milan Ondřík, Táňa Pauhofová a Ivana Kuxová. Generáciu strednú reprezentujú Robert Roth, Gabriela Dzuríková a Ján Koleník.

Cieľovou skupinou inscenácie sú aj stredné školy, kde je Oresteia a teda Antika učebnou látkou, ale najbližšie k pochopeniu a precíteniu i vnímaniu poetiky inscenácie má stredná veková kategória už divadelne poučených divákov.

Oresteiou sa nadväzuje na dramaturgickú líniu uvádzania veľkých dramatických opusov klasiky ako napríklad Faust.

Horace McCoy: AJ KONE SA STRIELAJÚ

Scenár	Mirka Čibenková
Réžia	Martin Huba
Dramaturgia	Darina Abrahámová
Scéna	Jozef Ciller
Kostýmy	Milan Čorba
Hudba	Peter Mankovecký
Choreografia	Peter Modrovský
Pohybová spolupráca	Juraj Letenay
Premiéra	1. a 2. 12. 2012
Počet repríz	7

Próza amerického autora Horaca McCoya *Aj kone sa strieľajú* z tridsiatych rokov je veľmi kritickým pohľadom na život. Dramatizácia Mirky Čibenkovej predlohu viac priblížila súčasnému svetu modernej showbiznisovej kultúry a dodala jej ostrosť a aktuálnosť. Tanečné maratóny v Amerike dostali dnes zvláštnu podobu rôznych tanečných show, ktoré cudzopasia na ľudskej dôstojnosti. Príbeh Glorie Beattyovej a ďalších účastníkov boja o prežitie má trpkú dohru.

Overený tvorivý tím, režisér Martin Huba, scénograf Jozef Ciller a kostýmový výtvarník Milan Čorba, pripravil nevšednú inscenáciu, ktorá prostriedkami súčasných médií hovorí o perverzite nášho času. V inscenácii dostali výrazný priestor nové tváre i najmladšia herecká generácia. V hlavnej úlohe Táňa Pauhofová a hosťujúci Jakub Rybárik predviedli kvalitné činoherné výkony. Medzi ďalšími mladými hercami a novými hosťami sa objavuje i Gabriela Marcinková, či Barbora Švidraňová, Eva Sakálová, Daniel Ratimorský, Richard Blumenfeld, Michal Rosík. Kreácie moderátorov Zuzany Fialovej a Ľuboša Kostelného vytvárajú zo sveta obaleného pozlátkom desivé panoptikum. Hrozivé priživovanie sa na živote iných tak dostalo až groteskný nádych. Oživením inscenácie sú i choreografie Petra Modrovského, vďaka ktorým získava inscenácia punc pohybovej kvality. V inscenácii účinkuje i živá kapela Monkey Orchestra, ktorá originálne vytvára atmosféru pravého tanečného maratónu. Lesklý, nabubrelý a zdanlivo bezproblémový svet prvej časti inscenácie, strieda v druhej časti hrozivo monštruózny obraz smútku, všadeprítomnej smrti a boja o prežitie. Koniec je tak predpokladateľným a nezvratným vyústením.

Inscenácia je určená väčšinovému divákovi strednej a mladšej vekovej generácie, ktorý má rád v divadle silný a najmä emotívny príbeh.

George Tabori: MATKINA GURÁŽ

Preklad:	Peter Lomnický
Réžia:	Martin Čičvák
Dramaturgia:	Martin Kubran
Scéna:	Tom Ciller
Kostýmy:	Marija Havran
Hudba:	Petr Kofroň
Premiéra:	8. a 9. 12. 2012
Počet repríz:	7

Pokračovaním cyklu o závažnej téme holokaustu – Endlösung je inscenácia hry Georga Taboriho Matkina Guráž. Maďarský kozmopolita žijúci v Londýne a neskôr v Berlíne sa tejto problematike venoval vo svojej tvorbe veľmi intenzívne. Jeho pohľad je však poväčšine prekvapivo tragikomický a špecifický v cite zachytiť absurditu diania. Vychádza z vlastných zážitkov a tragickej rodinnej skúsenosti. Hra Matkina guráž je totiž synovou rozpomienkou na deportáciu a záchranu jeho matky z transportu do Osvienčimu. Toto rozprávanie má však veľmi metaforický, bizarný a tragikomický pôdorys. A čo je ešte dôležitejšie, je skôr úvahou nad zodpovednosťou každého jednotlivca pred dejinami a v dejinách.

Inscenácia je komornou, priam až intímnou. V úlohe matky a syna sa predstavili Jana Oľhová ako nová členka činohry a Marián Geišberg. Metafora príbuzenských vzťahov a zodpovednosti tak dostala priam hmatateľný rozmer práve vďaka obom súrodencom. Minimalistickú réžiu Martina Čičváka veľmi sugestívne dopĺňa najmä scénické riešenie Toma Cillera.

Inscenácia je určená najmä strednej generácii, ktorá sa takto môže dotknúť veľmi citlivého obdobia dejín a ktorej je poetika Martina Čičváka blízka.

Doplňujúci komentár

V kalendárnom roku 2012 pripravila činohra SND desať inscenácií. Tituly z väčšej časti vybrali interní dramaturgovia prizvaní k príprave sezóny umeleckým šéfom Emilom Horváthom so zámerom osloviť široké spektrum divákov činohry, ale súčasne osloviť aj náročnejšieho diváka a mladé publikum. Okrem osvedčených titulov (Čajka, v slovenskej premiére uvedené Kvarteto, v Činohre SND v premiére Aj kone sa strieľajú) sa na javiská činohry dostali hry úplne nové (Pamäť vody, Rabínka, Pohania, Stratíť ruku v Spokane, Matkina guráž) a napokon v novom preklade a modernej úprave Aristofanova trpká komédia Oblaky i na Slovensku prvý raz uvedená antická trilógia Oresteia.

Dramaturgickým zámerom pri príprave inscenácií v roku 2012 bolo uviesť hry v dobrom zmysle slova angažované, spoločensky a politicky aktuálne a oslovujúce výpoveďou o stave a hodnotách súčasného sveta. Predovšetkým pôvodná slovenská hra Anny Gruskovej - Rabínka, hra Pohanía mladej tragicky zosnulej Anny Jablonskej a Aristofanove Oblaky a Oresteia priniesli v inscenovanej podobe na slovenské pomery odvážne a nekompromisne formulované myšlienky. Veľkou produkciou, ktorá odhaľuje cudzopasenie na ľudskosti a stratu dôstojnosti človeka je inscenácia Aj kone sa strieľajú. Fakt, že zarezovali u divákov aj u odbornej kritiky považujeme za potvrdenie správnosti výberu.

Popri už etablovaných režiséroch staršej generácie (Emil Horváth, Peter Mikulík, Martin Huba), tak s hereckým súborom činohry tento rok spolupracovali predovšetkým režiséri strednej generácie a mladšej generácie, s výrazným režijným rukopisom. Dvaja hostia z Čiech Viktorie Čermáková a David Drábek po prvý raz a Martin Čičvák a Rastislav Ballek. Generáciu tridsiatnikov zastúpili tvorcovia Marián Amsler a Michal Vajdička. Aj v tomto prípade sa potvrdilo, že otvoriť činohru SND novým divadelníkom, môže byť pre herecký súbor prínosom. Obohatenie činohry o nové divadelné prostriedky a formy (Rabínka, Oresteia, Aj kone sa strieľajú), o originálnu interpretáciu textu (Čajka, Oblaky, Oresteia), o špecifické témy a žánre (Stratiť ruku v Spokane, Matkina guráž) sú tiež cestou, ktorou divadlo získava nových priaznivcov a "stálym" divákom ukazuje bohatstvo možných prístupov, rôznosť a atraktivitu divadla.

Inscenácie v kalendárnom roku 2012 viac než inokedy preverili "kondíciu" hereckého súboru, jeho flexibilitu, pripravenosť na náročné úlohy a schopnosť učiť sa "novým formám". V tomto smere treba vyzdvihnúť fakt, že výzvy s profesionálnou hrdosťou a otvorenosťou prijali aj skúsení herci a herečky staršej generácie. Náročnými hereckými výkonmi zaujali Emília Vášáryová v Rabínke, Božidara Turzonovová a František Kovár v Pohanoch, Emil Horváth a Marián Labuda v Oblakoch, Anna Javorková v Oresteii. Ako fenomén treba vyzdvihnúť herecký koncert staršej generácie v Kvartete, predovšetkým úžasný výkon pani Márie Kráľovičovej.

Stredná herecká generácia potvrdila, že má dosť energie a skúseností, aby sa popasovala s nárokmi mladých režisérov na odhaľovanie nových foriem štylizácie a nových výrazových prostriedkov moderného divadla. Zdena Studenková, Ľubomír Paulovič a Jozef Vajda v moderne interpretovanej a štylizovanej Čajke, Ingrid Timková v Rabínke sa zhostili svojich úloh s profesionalitou, ale aj otvorenosťou a boli výraznými spolutvorcami výsledného inscenačného tvaru. Marián Geišberg má za sebou už druhú sezónu, v ktorej doslova nezišiel z javiska, je potrebné oceniť, že napriek množstvu veľkých postáv, dokáže každú naplniť iným spôsobom, pri vytváraní charakterov a typov dokáže vždy prekvapiť. Jeho stvárnenie postáv v Kvartete, Pohanoch a Oblakoch je veľmi rozdielne, ale súčasne živé plnokrvné a uveriteľné.

Mladá herecká generácia dokazuje aj v tejto sezóne, že je pripravená postupne prevziať štafetu slovenskej hereckej školy po svojich učiteľoch. Je potrebné vyzdvihnúť herecké výkony Zuzany Fialovej a Ľuba Kostelného v Pohanoch, či v inscenácii Aj kone sa strieľajú. Výborné herecké výkony podali aj Tomáš Mašťalír, Richard Stanke, Ľuboš Kostelný a Diana Mórová s Monikou Hilmerovou v inscenácii Stratiť ruku v Spokane. Bravúrne zvládli špecifický žáner a svojim postavám dodali detailnú charakterokresbu. Svoju profesionalitu a schopnosť zvládať žáner potvrdila aj Petra Vajdová, ktorá sa len v tomto roku stala členkou súboru činohry, ale jej stvárnenie nešťastnej Máše v Čajke, či veštice Kassandry v Oresteii vzbudilo veľký rešpekt a pozornosť, vyzdvihli ho napokon aj všetci recenzenti inscenácie.

Do súboru činohry vstúpili aj Peter Brajerčík a Tomáš Vravník, ktorých výkon "zoči-voči" prísrnemu Mariánovi Labudovi v Oblakoch si zaslúži pozornosť už aj preto, že ukázali dostatočnú pripravenosť prevziať party mladých protagonistov. To, že na antiku sme pripravení a vieme ju tlmočiť i herecky zvládnuť, svedčí aj inscenácia Oresteia, v ktorej sa stretávajú všetky herecké generácie a zvládajú náročnú formu i verš.

Koncu kalendárneho roka dala inscenácia Aj kone sa strieľajú výraznú bodku. Herecká a tanečná energia hercov rôznej vekovej kategórie, domácich i hosťujúcich zaplavuje javisko silou a sugestivitou výrazu. Ide o divadlo, ktoré sa veľmi kriticky stavia k súčasnej showbiznisovej (ne)kultúre a odhaľuje jej tragické a drsné pozadie.

V decembri roku 2012 sa ukončil svoje pôsobenie na poste riaditeľa činohry Emil Horváth a dramaturg Rastislav Ballek. V septembri 2012 sa do divadla vrátila dramaturgička Darina Abrahámová. A spolu s novým riaditeľom Romanom Polákom a dramaturgom Petrom Kováčom pripravujú sezónu nasledujúcu 2013/2014.

Mimoriadne podujatia

Noc divadiel 2012 – 17. november 2012 – nová budova

Slovenské národné divadlo sa spolupodieľalo na Noci divadiel organizovanej Divadelným ústavom. Vďaka kreatívnemu využitiu skúšobných priestorov a aktívnej účasti členov umeleckými súborov sa podarilo sprostredkovať takmer 400 divákovi atraktívny proces vzniku inscenácie v spojení interaktívnou diskusiou.

Zvedavých návštevníkov privítali už pri vstupe kostýmy, vzdušné krinolíny a niekoľko rekvizít z baletu Labutie jazero a potom už magický priestor „akvária“. Pre členov baletu SND je to „bežne“ veľká baletná sála, denné tréningy, každodenný dril, vďaka ktorému je potom na javisku všetko vzletné a ľahučké. Pohodlne usadení diváci boli milo prekvapení, ako zblízka mohli sledovať brilantné výkony, ladnosť a súhru sólistov a členov baletného zboru. Čajkovského hudba Labutieho jazera znela počas Noci divadiel azda ešte vzrušujúcejšie pre obidve strany –

návštevníkov aj účinkujúcich sólistov Silviu Najdenú, Olivera Jahelku, Adriana Ducina, Juraja Žilincára a prítiažlivé labute.

V činohre privítal dve skupiny hostí herec a režisér Martin Huba. Každý nový text drámy, či komédie musí prejsť filtrom osobnosti interpreta, ktorý ho „pozná“ svojou dušou, aby oslovil diváka, vysvetľoval Martin Huba a vzápätí sugestívne názorne predviedol ako pracovať s textom. A potom už nasledovala ukážka prípravy hercov na chystanú premiéru. Aj kone sa strieľajú. O tanečný „maratón“ v inscenácii sa postaral jej choreograf Peter Modrovský, ktorý bol tiež na nočnej skúške a s niektorými z hercov si zopakoval čo-to z prípravy... Na stretnutie s divákmi prišla Táňa Pauhofová, Petra Vajdová, Vladimír Kobielsky, Vladimír Obšil, Richard Blumefeld, Peter Brajerčík a ďalší.

Quo vadis opera? Táto a ďalšie otázky boli témou stretnutia v Divadelnom klube SND, v priestore, ktorý diváci tiež nemajú možnosť bežne navštíviť, a tak aj tu sa stretlo príjemné s užitočným. Na otázky moderátora, dramaturga opery Martina Bendíka, odpovedal riaditeľ a šéfdirigent Opery SND Friedrich Haider, šéfdraturg Slavomír Jakubek, ako aj dramaturg, pedagóg a publicista Vladimír Zvara. Prekvapením večera bolo vystúpenie medzinárodne uznávanej sopranistky Adriany Kučerovej.

Medzinárodný deň detí v SND – 1. jún 2012 – v novej budove

SND pripravilo pre najmenších v rámci MDD 1. júna 2012 program s piatimi predstaveniami pre deti. Uviedlo predstavenia všetkých troch súborov a pripravilo aj celodenný sprievodný program pre školy a rodiny s deťmi v priestoroch novej budovy divadla za účasti členky činohry Emílie Vášáryovej, spisovateľa a prekladateľa Ľubomíra Feldeka, študentov VŠMU a ďalších účastníkov.

Vydavateľská činnosť

Od septembra 2012 vychádza v SND časopis Portál, ktorý mapuje dianie na našej prvej scéne. Mesačník pod vedením šéfredaktora Jozefa Švolíka v súčasnosti vychádza v náklade 5000ks/mesačne a je distribuovaný nielen v priestoroch SND, ale aj na distribučných miestach partnerských organizácií ako sú SNG, SNM, BKIS alebo sieť kníhkupectiev Panta Rhei. Pri príležitosti významných životných jubileí našich popredných členiek činohry: Emílie Vášáryovej (70), Božidary Turzonovovej (70) a Márie Kráľovičovej (85) vydalo SND príležitostné brožúry s prierezom ich umeleckej tvorby na našej prvej scéne. Brožúry dostali diváci na predstaveniach venovaných umelkyniam.

Výstavy v priestoroch novej budovy SND

Výstavy boli koncipované na základe výberu autorov, ktorých tvorba nejakým spôsobom korešponduje s divadlom, boli usporiadané v súvislosti s konkrétnou premiérou, zároveň bol výber založený na spolupráci s jednotlivými inštitúciami, rovnako bola zohľadnená selekcia súčasnej tvorby a renomovaných výtvarníkov z domáceho prostredia. V spektre výstav je trvale stála expozícia, ktorá reprezentuje osobnosti a legendy našej prvej národnej scény, ako aj reflexia všetkých premiér a udalostí SND za uplynulú sezónu. V rámci zmluvy o externej spolupráci so SND boli zrealizované nasledovné výstavy:

Slovenské dámy súčasnosti alebo Od abstrakcie po figúru - 21.2.2012-19.3.2012

Zuzana Benková (Poprad, 1965) absolvovala Vysokú školu ekonomickú, neskôr kurz artterapie, pôsobila v ateliéri neprofesionálnych výtvarníkov K&K, v súčasnosti pôsobí v ateliéri GUD. V SND prezentovala vyše 30 obrazov. Veľkoplošné plátna zobrazovali abstraktné tvary v bordových, béžových až zlatých tónoch, navodzujúcich dojem až dekoratívnej abstrakcie.

Paula Chrenková (Považská Bystrica, 1976) študovala na VŠVU v Bratislave pod vedením prof. Vladimíra Popoviča. Vyjadruje sa na veľkoplošných plátnach technikou akrylu. Súvislá, na kontrastoch založená farebná plocha tvorí zadný plán obrazov, v ktorých dominujú štylizované geometrické tvary, v popredí je figúra, florálny alebo zoomorfný prvok či predmet bežného užívania

Obrazy a sochy - Ivan Herényi (SR) - 14.3. 2012 - 30.4.2012

Mgr.art. Ivan Herényi (Bratislava, 1979) študoval na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v odbore reštaurovanie a konzervovanie dreva. Absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v odbore reštaurovanie sochy-kameň a reštaurovanie sochy – drevo. Autorsky realizoval bustu W. A. Mozarta na priečelí historickej budovy SND v Bratislave. Je držiteľom Ceny Martina Benku za voľnú tvorbu. V SND prezentoval veľkoplošnú maliarsku tvorbu (30 obrazov a sôch) a sochárske objekty ovplyvnené snovými zážitkami a obrazmi vynárajúcich sa z podvedomia.

Divadelné portréty a Morphing Man - Martin Levinne (USA) - 21.3. 2012 - 30.4. 2012

Martin Levinne sa narodil v Česku, ale vyrastal v Bratislave. V roku 1992 odišiel do Spojených štátov amerických, kde strávil 17 rokov. Študoval grafiku na prestížnom Art Institute v Los Angeles. V SND vystavoval tentoraz divadelno-provokatívny cyklus Morfizujúci muž.

Kalimotxo - Stano Černý (Mexiko) - 10.5. 2012 - 30.6. 2012

Stano Černý (Bratislava, 1956). Študoval na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave u profesora A. Brunovského. Patrí ku generácii osemdesiatych rokov, ktorá na slovenskú scénu priniesla vtedy aktuálne princípy postmodernity. Vo svojej tvorbe čerpá z princípov dadaizmu, aplikuje postupy absurdity a čierneho humoru. Žije a tvorí striedavo v Bratislave a v Mexiku. V SND vystavoval 22 obrazov, časť z nich maľoval v Mexiku, časť na Slovensku.

Palo Macho – Pozor sklo ! - 12. 9. – 29.11. 2012

Palo Macho (Streženice, 1965) sa narodil v Streženiciach. Študoval na VŠVU v Bratislave a zároveň aj na Ecole des Beaux-Arts v Saint-Etienne vo Francúzsku a následne v Cité International des Arts v Paríži. Umelec nemá ambíciu riešiť nič konkrétne. Dôležitý je pre neho obraz, zaujíma ho princíp, preferuje celok. Jedinečnosť expozície v SND bola aj v prvenstve prezentácie kompletnej kolekcie umelcových triptychov, ktoré si vyžadujú veľkorysý priestor, svetlo, odstup a vzduch.

Ján a Peter Mózerovci – Obrazy - 16.10. – 30. 11. 2012

Ján Mózer (1966) absolvoval Pedagogickú fakultu v Prešove, odbor Výtvarná výchova u Doc. I. Šafránka. Peter Mózer (1967) študoval na fakulte architektúry SVŠT Bratislava (dnes Slovenská technická univerzita). Obaja pochádzajú z Dunajskej Stredy. Zatiaľ čo sa Ján Mózer venuje prevažne abstraktnej maľbe vychádzajúcej z vplyvov a vzorov kubizmu, opartu s pomerne častým výrazným použitím farebnej škály, Peter Mózer sa sústreďuje na figurálnu maľbu zväčša teplých ponurých tónov vychádzajúcich kdesi až z renesancie.

Ľubo Paľo a Asociácia ilustrátorov – Teatro Ilustrato - 6.12. 2012 – 31. 1. 2013

Ľuboslav Paľo (Vranov nad Topľou, 1968) študoval na Pedagogickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove, na VŠVU v Bratislave voľnú grafiku a knižnú ilustráciu u Prof. Dušana Kállaya. Po ukončení VŠVU absolvoval študijný pobyt v Paríži (Cité Internationale des Arts). Venuje sa voľnej tvorbe, grafike a knižnej ilustrácii .

Asociácia ilustrátorov - ASIL

Výstava vybraných členov Asociácie ilustrátorov bola súčasťou kolekcie samostatnej výstavy Ľuboslava Paľa, ktorá ale funguje aj separátne ako solitér. Prezentovali sme ju v rámci Mikulášskeho projektu v období Vianoc s presahom do nového roka ako darček pre malých divákov a v súvislosti s uvedením opernej premiéry pre deti - Veľká doktorská rozprávka. Do Mikulášskeho projektu v SND sa na spoločnú výzvu s ASIL-om zapojilo 20 ilustrátorov.

V súvislosti s výstavami sme v spolupráci s Asociáciou ilustrátorov zorganizovali workshop pre deti na témy dvoch detských predstavení, ktoré má SND v repertoári: Mechúrik Koščúrik a (v deň vernisáže premiérovanej operu) Veľká doktorská rozprávka. Workshop viedla Martina

Rozinajová. Na vernisáži vystúpili sólisti opery, ktorí boli a sú protagonistami v jednotlivých operných predstaveniach pre deti – Tajomný kľúč a Veľká doktorská rozprávka od skladateľa Milana Dubovského. Pavol Remenár a Miriam Garajová s klavírnym sprievodom Prof. Ľ. Marcingera zaspievali áriu a duet z opery Čarovná flauta.

Okrem výstav realizovaných na zmluvu kurátorkou Barbarou Brathovou boli v SND inštalované výstavy uskutočnené v spolupráci s Divadelným ústavom – Bienále divadelnej fotografie a Scénografia Jozefa Cillera, ktoré mali dokumentačný charakter.

Z dlhoročnej spolupráce so spoločnosťou Bayer vyplynulo pokračovanie charitatívneho projektu kresieb detských onkologických pacientov Kúsok šťastia.

Svoju fotografickú tvorbu nazvanú Deň v divadle odprezentovala členka činohry Ivana Kuxová, výstava mladých scénografov Pro Scena - Kocky bola reinštalovaná z galérie SVÚ.

V roku 2012 boli v priestoroch novej budovy SND realizované hore uvedené rozsiahle umelecké expozície a dokumentačné výstavy v počte 12. Pre každú bol urobený výber diel, vypracovaná pozvánka, kurátorský text, text na vernisáž, text do skladačky, realizovaná inštalácia, vernisáž a demontáž. Každá bola promovaná v médiách prostredníctvom tlačovej tajomníčky SND, ako aj kontaktov kurátorky a autorov. Z každej výstavy bol vyhotovený dokumentačný fotografický materiál, ktorý bol následne uvedený na webovej stránke SND, ako aj krátke video. Na kultúrnych vstupoch všetkých vernisáží vystúpili umelci na základe dohody s kurátorkou bez nároku na honorár, občerstvenie bolo realizované na náklady autorov alebo zo sponzorských zdrojov. Výstavy boli realizované bez akýchkoľvek finančných nákladov zo strany SND.

Prehľad divadelných hier v repertoári SND v roku 2012

Autor	Názov predstavenia	Počet predstavení
Opera		
G. Verdi	Aida	6
G. Puccini	Bohéma	4
G. Bizet	Carmen	9
W. A. Mozart	Čarovná flauta	6
G. Donizetti	Dcéra pluku	7
W. A. Mozart	Don Giovanni	3
G. Verdi	Dvaja Foscariovci	4
P. I. Čajkovskij	Eugen Onegin	6
CH. Gounod	Faust	1
L. Janáček	Jenůfa	7
B. Britten	Kominárik	5
	Koncert	2
	Kontinuity	4
E. Suchoň	Krútnava	2
G. Verdi	La Traviata	8
G. Puccini	Le Villi	1
G. Verdi	Macbeth	5
G. Puccini	Madama Butterfly	3
G. Puccini	Manon Lescaut	6
R. Baumgartner	Maria Theresia	3
	Matiné	3
J. Cikker	Mister Scrooge	2
G. Verdi	Nabucco	9
G. Donizetti	Nápoj lásky	8
J. Strauss ml., J. Strauss Jr.	Netopier	13
G. Verdi	Otello	11
B. Smetana	Predaná nevesta	4
V. Bellini	Puritáni	6
G. Verdi	Requiem	2
P. Mascagni	Sedliacka česť/Komedianti	4
M. Dubovský	Tajomný kľúč	2
G. Puccini	Tosca	4
G. Puccini	Turandot	5
M. Dubovský	Veľká doktorská rozprávka	5
Opera celkom	34 titulov	170
Balet		
L. A. Minkus	Bajadéra	5
	Balet Gala	2
N. Duato, U. Scholz	DUO	9
A. Ch. Adam, J. Kubánka, O. Šoth, Z. Mistríková	Giselle	4
P. I. Čajkovskij	Labutie jazero	8
I. Holováč, J. Ševčík, Š. Ondrišová, J. Ivanenko	Made in Slovakia	1
A. do Saint- Exupéry, M. Pavlíček	Malý princ	10
M. Kocáb	Odysseus	1
P. I. Čajkovskij	Onegin	6

Autor	Názov predstavenia	Počet predstavení
A. Popovič, Ľ. Feldek, J. Ďurovčík	Popolvár	12
V. Patejdl	Snehulienka a sedem pretekárov	10
P. I. Čajkovskij, V. Malachov	Spíaca krásavica	8
H. Lowenskjold, A. Bournonville	Sylfida	4
Balet celkom	13 titulov	80
Činohra		
H. McCoy	Aj kone sa strieľajú	7
P. Shaffer	Amadeus	8
L. N. Tolstoj	Anna Kareninová	8
T. Letts	AUGUST: stratení v Oklahome	17
W. Shakespeare	Coriolanus	13
A. P. Čechov	Čajka	11
J. W. Goethe	Faust I, II	10
P. O. Hviezdoslav	Herodes a Herodias	13
V. Mihálik	Holly/Roth	14
G. Feydeau	Chrobák v hlave	11
P. Quilter	Je úžasná	20
T. Williams	Konečná stanica túžba	12
S. Beckett	Koniec hry	10
M. von Mayenburg	Ksicht	14
R. Harwood	Kvarteto	28
J. B. P. Moliere	Lakomec	21
G. Tabori	Matkina guráž	7
P. Dobšínský, A. Korenči, J. Bielik	Mechúrik - Koščúrik	25
Aristofanes	Oblaky	14
Aischylos	Oresteia	9
S. Stephensonová	Pamäť vody	21
D. Gieselmann	Plantáž	7
A. Jablonská	Pohania	20
Ch. Hampton	Popol a vášeň	16
A. Grusková	Rabínka	21
H. von Kleist	Rozbitý džbán	11
W. Shakespeare	Skrotenie zlej ženy	16
P. Rankov	Stalo sa prvého septembra	3
M. McDonagh	Stratiť ruku v Spokane	15
G. Feydeau	Tak sa na mňa prilepila	14
M. Huba, M. Porubjak	Tančiareň	15
A. P. Čechov	Tri sestry	6
M. Buffini	Večera	1
C. Goldoni	Vejár	11
N. Simon	Zlatí chlapci	10
Činohra celkom	35 titulov	459
SND celkom	82 titulov	709

Prehľad o zájazdových predstaveniach v zahraničí za rok 2012

Por. č.	Súbor	Dátum	Autor	Názov predstavenia	Miesto konania
1.	Opera	7.9.2012	Giuseppe Verdi	Otello	Pafos-Cyprus
2.	Opera	8.9.2012	Giuseppe Verdi	Otello	Pafos-Cyprus
3.	Opera	9.9.2012	Giuseppe Verdi	Otello	Pafos-Cyprus
4.	Opera	14.10.2012	Giuseppe Verdi	Maria Theresia	Szeged - Maďarsko
5.	Opera	18.11.2012	Leoš Janáček	Jenůfa	Brno - ČR
6.	Balet	6.5.2012	Piotr Iljič Čajkovskij	Onegin	Brno - ČR
7.	Činohra	12.2.2012	Anton Pavlovič Čechov	Tri sestry	Brno - ČR
8.	Činohra	28.4.2012		Holly/Roth	Praha - ČR
9.	Činohra	28.4.2012	William Shakespeare	Coriolanus	Praha - ČR
10.	Činohra	29.4.2012	Anna Grusková	Rabinka	Praha - ČR
11.	Činohra	29.4.2012	Christopher Hampton	Popol a vášeň	Praha - ČR
12.	Činohra	18.5.2012	Peter Quilter	Je úžasná	Praha - ČR
13.	Činohra	14.9.2012	Ronald Harwood	Kvarteto	Brno - ČR

Prehľad o zájazdových predstaveniach na Slovensku za rok 2012

Por. č.	Súbor	Dátum	Autor	Názov predstavenia	Miesto konania
1.	Balet	30.3.2012	Piotr Iljič Čajkovskij	Onegin	Košice
2.	Balet	31.5.2012	Piotr Iljič Čajkovskij	Onegin	Košice
3.	Balet	26.6.2012		Balet GALA	Piešťany
4.	Balet	16.10.2012	Piotr Iljič Čajkovskij	Labutie jazero	Nitra
5.	Činohra	24.2.2012	Peter Quilter	Je úžasná	Nitra
6.	Činohra	13.4.2012	Peter Quilter	Je úžasná	Piešťany
7.	Činohra	4.5.2012	Marius von Mayenburg	Ksicht	Zvolen
8.	Činohra	12.6.2012	Christopher Hampton	Popol a vášeň	Zvolen
9.	Činohra	14.6.2012	Carlo Goldoni	Vejár	Nitra
10.	Činohra	22.6.2012	Marius von Mayenburg	Ksicht	Trnava
11.	Činohra	26.6.2012	Anna Jablonská	Pohania	Martin
12.	Činohra	19.9.2012	Georges Feydeau	Tak sa na mňa prilepila	Komárno
13.	Činohra	25.9.2012	Ronald Harwood	Kvarteto	Piešťany
14.	Činohra	26.9.2012	Anna Jablonská	Pohania	Nitra
15.	Činohra	7.11.2012	Peter Quilter	Je úžasná	Trenčín
16.	Činohra	3.12.2012		Holly/Roth	Košice

Prezentácia divadelnej tvorby partnerských zahraničných a slovenských divadiel, ako aj umelcov zo zahraničia i zo Slovenska

Prehľad o pohostinských vystúpeniach cudzích súborov zo zahraničia - rok 2012

Por. č.	Scéna	Dátum	Názov predstavenia	Divadlo
1.	Opera	28.1.2012	Love story	Chanticleer, USA
2.	Opera	28.2.2012	Uto Ughi a Alessandro Specchi	Uto Ughi, Taliansko
3.	Opera	12.6.2012	Orchester a zbor Twilite	Orchester a zbor Twilite, Indonézia
4.	Opera	24.9.2012	SSYES: Little Red Dot	The Old Parliament House Limited
5.	Balet	8.10.2012	Posledný cisár	Liaoning Ballet, Čína
6.	Činohra	26.3.2012	IN MEDIAS JAZZ	East European Artsemble
7.	Činohra	23.4.2012	IN MEDIAS JAZZ	East European Artsemble
8.	Činohra	27.4.2012	Legenda o svatém pijanovi	Divadlo komedie Praha, Česká republika
9.	Činohra	28.4.2012	Podzemní blues	Divadlo komedie Praha, Česká republika
10.	Činohra	29.4.2012	Staří mistři	Divadlo komedie Praha, Česká republika
11.	Činohra	30.4.2012	SAM	Divadlo komedie Praha, Česká republika
12.	Činohra	16.6.2012	Kupec benátsky	ND L'ubľana, Slovinsko
13.	Činohra	23.6.2012	Túžba	Istropolitana projekt - Švajčiarsko
14.	Činohra	24.6.2013	Orfeus, alebo vráť sa do pekla, človek	Istropolitana projekt - Bulharsko
15.	Činohra	25.6.2013	Dona Flor a jej dvaja manželia	Istropolitana projekt - Izrael
16.	Činohra	27.6.2013	Poprava	Istropolitana projekt - Taliansko
17.	Činohra	25.11.2012	Cyrano z Bergeraku	ND Brno, Česká republika

Prehľad o pohostinských vystúpeniach cudzích súborov z tuzemska - rok 2012

Por. č.	Scéna	Dátum	Názov predstavenia	Divadlo
1.	Opera	30.9.2012	Coriolanus	Štátna opera Banská Bystrica
2.	Opera	10.11.2012	Figarova svadba	Štátne divadlo Košice
3.	Opera	9.12.2012	Osemnešťastný človek	SND v spolupráci s kórejskými umelcami
4.	Balet	11.5.2012	Absolv. koncert TKEJ	Tanečné konzervatórium E. Jaczovej
5.	Balet	21.5.2012	Pondelky súčasného tanca	Tanečné divadlo elledanse
6.	Balet	28.5.2012	Pondelky súčasného tanca	Tanečné divadlo elledanse
7.	Balet	11.6.2012	Pondelky súčasného tanca	Tanečné divadlo elledanse
8.	Balet	18.6.2012	Pondelky súčasného tanca	Tanečné divadlo elledanse
9.	Činohra	6.2.2012	Piate ročné obdobie	UMK, Marián Geišberg
10.	Činohra	24.2.2012	Dark play	Divadlo A. Bagara Nitra
11.	Činohra	14.6.2012	Pýcha a predsudok	Divadlo A. Bagara Nitra
12.	Činohra	19.6.2012	Pomocník	Jókaiho divadlo Komárno
13.	Činohra	22.6.2012	Sedem dní do pohrebu	Slovenské komorné divadlo Martin
14.	Činohra	27.6.2012	Vtáčatko	Štátne divadlo Košice
15.	Činohra	4.9.2012	Šarkan	Divadelný súbor Lano, Bratislava
16.	Činohra	5.9.2012	Chlpatý sluha pána farára	Divadlo „A“ a Divadlo Shanti, Prievidza
17.	Činohra	2.10.2012	Prestupná stanica	Divadlo J. Palárika Trnava
18.	Činohra	26.11.2012	Horúčava	Labanov ateliér, Bratislava
19.	Činohra	30.11.2012	Kto je tu riaditeľ?	Divadlo A. Bagara Nitra

Prevádzkové činnosti

Pre zabezpečenie svojho poslania vykonávalo SND okrem hlavných činností aj činnosti výrobného, technicko-obslužného, marketingového a ekonomicko-administratívneho charakteru.

Ide najmä o výrobu a opravy scénických a kostýmových výprav, ich skladovanie, ochranu a prepravu na miesto uskutočnenia výkonu. Ďalej ide o zabezpečenie činností súvisiacich

s obstarávaním tovarov, služieb a verejných prác, technickej údržby budov a zariadení, bezpečnosti pri práci a požiarnej ochrany, evidencie a správy majetku, rozpočtovania a informatiky, personálne a mzdové práce, sociálno-právnu agendu, ako aj služby a práce súvisiace s ochranou majetku SND. Dôležitou súčasťou činností divadla je tiež predaj vstupeniek, marketingové aktivity, mediálne kampane, strategické partnerstvá a sponzoring, vydavateľské činnosti.

Dňom začiatku predaja vstupeniek na sezónu 2012/2013 prešlo Slovenské národné divadlo na nový rezervačný systém ORES, ktorý používajú príspevkové organizácie Ministerstva kultúry SR.

V nadväznosti na úspešnú implementáciu rezervačného systému ORES, Slovenské národné divadlo spustilo 15.septembra on-line predaj vstupeniek prostredníctvom svojej internetovej stránky v úzkej spolupráci s portálom www.navstevnik.sk. Týmto krokom SND umožnilo svojim návštevníkom možnosť kúpiť si vstupenku cez počítač vrátane platby elektronickým bankovým prevodom. Od spustenia prevádzky on-line predaja vstupeniek prostredníctvom internetovej stránky SND stúpol podiel predaja týmto spôsobom na 8,6% (december 2012).

V predvianočnom čase sme umožnili našim divákovi zakúpiť vianočné darčekové poukážky v hodnote 20 € /300 ks/ a 50 € /200 ks/. Akcia sa stretla s priaznivým ohlasom.

Nové vedenie centra marketingu v záujme zintenzívnenia propagácie produkcie umeleckých súborov videoreportážami z prostredia SND vytvorilo nový komunikačný kanál na hlavnej internetovej stránke divadla pod názvom TV SND.

Výroba a opravy scénických a kostýmových výprav

Umelecko-dekoračné dielne SND v roku 2012 vyrobili 17 kostýmových a scénických výprav do inscenácií, ktorých premiéry boli uvedené v roku 2012. Výrobu a realizáciu scénických výprav a kostýmov výprav realizovali na vysokej profesionálnej úrovni.

V roku 2012 boli vyrobené kostýmové a scénické výpravy do nasledovných inscenácií činohry, opery a baletu:

- **Činohra SND:** Kvarteto, Pamäť vody, Rabínka, Pohania, Čajka, Stratíť ruku v Spokane, Oblaky, Oresteia, Aj kone sa strieľajú, Matkina guráž
- **Opera SND:** Jenůfa, Manon Lescaut, Maria Theresia, Veľká doktorská rozprávka
- **Balet SND:** DUO, Spiaca krásavica, Sylfida

3.2 Rozpočet organizácie

SND v súlade so zriaďovacou listinou zabezpečuje svoju činnosť príspevkom zo štátneho rozpočtu a vlastnými príjmami.

Najvyšší objem finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie cieľov SND predstavujú osobné náklady, čo vyplýva zo zabezpečenia potrebného rozsahu prác a činností.

Ministerstvo kultúry SR určilo pôvodným rozpisom bežný výdavok na činnosť Slovenského národného divadla v objeme 16 200 000,- €. Úpravou záväzných ukazovateľov, list č. MK-564/2012-103/8865 zo dňa 14.6.2012 pridelo MK SR 160 000,- € na prioritné projekty, z toho 60 000,- € na prezentáciu SND v Slovenskej republike a 100 000,- € na prezentáciu SND v zahraničí. Ďalším rozpočtovým opatrením list č. MK-564/2012-103/9190 zo dňa 25.6.2012, boli pridelené kapitálové výdavky v sume 59 000,- € na tieto projekty :

- Modernizácia riadiaceho systému scénického zariadenia v sume 9 000,- €
- Obnova nástrojového vybavenia v sume 50 000,- €

Rozpočtovým opatrením č. 3, list MK-564/2012-100/10781 zo dňa 26.7.2012, bol zvýšený rozpočet bežných výdavkov o 46 081,37 € na základe dodatku č.3 k Zmluve o výpožičke nebytových priestorov medzi Slovenskou filharmóniou a Slovenským národným divadlom. Rozpočtovým opatrením č. 4, list č. MK-564/2012-100/12827 zo dňa 5.9.2012, bolo presunutých 4 507,- € z bežných výdavkov v kategórii 600 v programe 08S0101 do kapitálových výdavkov v kategórii 700 v programe 08S0101 na dofinancovanie kúpy zvukového pultu. Rozpočtovým opatrením č. 5, list č. MK-564/2012-100/14694 zo dňa 11.10.2012 bolo presunutých 30 000,- € z bežných výdavkov v kategórii 600 v programe 08T0103 do kapitálových výdavkov v kategórii 700 v programe 08T010B určených na obnovu a vybavenie nástrojového vybavenia orchestra. Rozpočtovým opatrením č. 6, list č. MK-564/2012-100/15406 zo dňa 13.11.2012 bolo presunutých 15 000,- € z bežných výdavkov z programu 08T0103 Podpora kultúrnych aktivít RO a PO do programu 08T104 Podpora kultúrnych aktivít v zahraničí. Rozpočtovým opatrením č. 7, list č. MK-564/2012-100/18902 zo dňa 6.12.2012 upravilo Ministerstvo kultúry príspevok na bežnú činnosť o 56 224,- €, ktoré boli SND pridelené na základe získaných kultúrnych poukazov za predané vstupenky na jednotlivé divadelné predstavenia.

3.2.1 Plnenie ukazovateľov rozpočtu

3.2.1 a) Prevádzkové dotácie

Prevádzková dotácia od zriaďovateľa bola pre rok 2012 upravená na celkovú sumu 16 427 798,37 €. Záväzný ukazovateľ na mzdy zo štátneho rozpočtu bol vo výške 8 683 573,00 €. Pridelený limit bol vyčerpaný v plnej výške a záväzné ukazovatele ŠR boli dodržané.

Technicko-prevádzkový úsek v roku 2012 zabezpečoval prevádzku budov Slovenského národného divadla vynaložením porovnateľných nákladov ako v roku 2011, predovšetkým na

zabezpečenie služieb, ako sú strážna služba, požiarno-asistenčné služby a odvoz odpadu. V nákladoch za upratovacie služby došlo v porovnaní s minulým rokom k zníženiu, ktoré bolo docielené novým verejným obstarávaním.

Náklady na energie (spotreba elektrickej energie, zemného plynu, tepla, vody a stočné) sú v porovnaní s minulým rokom mierne navýšené, a to náklady za spotrebu zemného plynu z dôvodu uvedenia do prevádzky kotolne v NB SND, ktorá vytvára paru a cez klimatizáciu zvlhčuje vzduch na javiskách, v orchestrisku, v skúšobni orchestra a v skúšobnom javisku opery. Náklady za spotrebu tepla v NB a plynu v HB boli zvýšené z dôvodu dlhšie trvajúcej zimy začiatkom roka 2012.

Okrem týchto nákladov boli na prevádzku a údržbu budov vynaložené prostriedky predovšetkým na zabezpečenie pravidelných odborných prehliadok vyplývajúcich zo zákonov a taktiež aj na iné služby, ktoré je potrebné bežne zabezpečovať pre plynulý chod divadla.

Na opravy a údržbu budov boli vynaložené bežné plánované náklady, a to napr. na opravy a údržbu javiskovej techniky v NB a HB SND, na nutnú výmenu staničných batérií v NB, rozsiahlu opravu rozvodov TÚV v časti činohra, opravy výťahov v NB, opravy a údržbu vzduchotechniky NB SND, ale tiež na sanačné, maliarske, štukatérske a podobné práce v HB SND, čo predstavuje štandardnú údržbu budovy. Po postupnom odchode Slovenskej filharmónie bolo potrebné nadmerným užívaním opotrebované priestory znovu uviesť do vhodného prevádzkového stavu. Materiálové výdavky smerovali predovšetkým na zabezpečovanie potrieb návštevníkov divadla ako aj k zabezpečovaní tovaru na opravy vo vlastnej réžii.

Na prevádzku chaty v Liptovskom Jáne boli tento rok vynaložené porovnateľné náklady ako v minulom roku. Išlo o bežné výdavky, spojené so zabezpečením plynulého chodu chaty.

Chata v Senci stále nie je prevádzkyschopná, z tohto dôvodu jej náklady predstavuje len zaplatená daň z nehnuteľností rovnaká ako v roku 2011.

3.2.1 b) Dotácie na investície – kapitálový transfer

(v €)

Rozpočtové opatrenie č. 1 zo dňa 25.6.2012

list č. MK-564/2012-103/9190 - rozpisový list KV

59 000

A. Podprogram 08T0105 - kapitálové výdavky

č.IA.: 28 195 SND – Modernizácia riadiaceho systému scénického zariadenia

9 000

A. Podprogram 08T0105 - kapitálové výdavky

č.IA.: 27 910 SND – Obnova nástrojového vybavenia

50 000

Rozpočtové opatrenie č. 4 zo dňa 5.9.2012

list č. MK-564/2012-100/12827 - rozpisový list BV,KV **4 507**

A. Podprogram 08S0101 - kapitálové výdavky

č.IA.: 27 457 SND – Dofinancovanie kúpy zvukového pultu **4 507**

Rozpočtové opatrenie č. 5 zo dňa 11.10.2012

list č. MK-564/2012-100/14694 - rozpisový list BV, KV **30 000**

A. Podprogram 08T010B - kapitálové výdavky

č.IA.: 27 910 SND – Obnova nástrojového vybavenia **30 000**

Kapitálové výdavky a ich čerpanie

Ministerstvo kultúry SR neurčilo v pôvodnom rozpise pre SND rozpočet kapitálových výdavkov. Úpravou záväzných ukazovateľov list č. MK-564/2012-103/9190 zo dňa 25.6.2012 bol zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky o sumu 59 000,- € a to nasledovne: v programe 08T 0105 o sumu 9 000,- € na investičnú akciu Modernizácia riadiaceho systému scénického zariadenia a v programe 08T 010B o sumu 50 000,- € na investičnú akciu Obnova nástrojového vybavenia. Úpravou záväzných ukazovateľov list č. MK-564/2012-100/12827 zo dňa 5.9.2012 bol rozpočet v programe 08S 0101 – bežné výdavky v kategórii 600 znížený o sumu 4 507,- € a zvýšený v programe 08S 0101 – kapitálové výdavky v kategórii 700 o sumu 4 507,- € na dofinancovanie kúpy zvukového pultu.

Úpravou záväzných ukazovateľov list č. MK-564/2012-100/14694 zo dňa 11.10.2012 bol rozpočet v programe 08T 0103 – bežné výdavky v kategórii 600 znížený o sumu 30 000,- € a zvýšený v programe 08T 010B – kapitálové výdavky v kategórii 700 o sumu 30 000,- € na investičnú akciu Obnova nástrojového vybavenia.

Investičná akcia č. 28195 – „SND – Modernizácia riadiaceho systému scénického zariadenia“
Z uvedenej sumy v roku 2012 neboli čerpané prostriedky.

Investičná akcia č. 27910 – „SND – Obnova nástrojového vybavenia“
Z uvedenej sumy boli v roku 2012 čerpané prostriedky v celkovej sume 20 000,- €, zvyšné prostriedky budú dočerpané v rokoch 2013 a 2014.

Investičná akcia č.27457 – „SND – Zvukový pult pre historickú budovu“

Suma 4 507,- € bola vyčerpaná na dofinancovanie kúpy zvukového pultu a investičná akcia bola ukončená.

Investičná akcia č.27172 – „SND - Doplnenie prípojných miest elektrickej energie“

V roku 2012 boli dočerpané prostriedky v celkovej sume 6 474,96 € a investičná akcia bola ukončená.

Kapitálové výdavky čerpané z vlastných zdrojov:

Z vlastných zdrojov bol v roku 2012 financovaný nákup dlhodobého majetku v celkovej sume 5 867,04 € nasledovne:

Investičná akcia č.28887 – „SND – Malotraktor s príslušenstvom“

V roku 2012 boli vynaložené prostriedky v celkovej sume 3 849,- € a investičná akcia bola ukončená.

Investičná akcia č.28819 – „SND – Umiestnenie veľkoplošnej obrazovky“

V roku 2012 boli vynaložené prostriedky v celkovej sume 2 010,- €, investičná akcia nie je ukončená a bude pokračovať v roku 2013.

Investičná akcia č.27172 – „SND – Doplnenie prípojných miest elektrickej energie“

V roku 2012 boli vyčerpané prostriedky v celkovej sume 8,04 € (na dofinancovanie investičnej akcie, ktorá bola hrazená zo zdrojov štátneho rozpočtu) a investičná akcia bola ukončená.

3.2.2 Rozbor nákladov a výnosov

Náklady:

Spotrebované nákupy – V položke je zahrnutá spotreba materiálov a energií. Čerpanie materiálových nákladov je nižšie oproti skutočnosti roku 2011, (v roku 2011 bolo čerpanie materiálových nákladov vo výške 1 302 554 € v roku 2012 vo výške 1 059 402 €). Spotreba energie v roku 2012 bola vyššia (1 226 391 €) oproti roku 2011 (1 224 340 €) .

Služby – V uvedenej skupine nákladov vykazuje SND zvýšené čerpanie v porovnaní s rokom 2011. Náklady v roku 2011 boli vo výške 3 627 439 €, náklady v roku 2012 boli vo výške 3 874 359 €. V konkrétnych nákladových položkách došlo k týmto zmenám:

Oprava a údržba – čerpanie nákladov je nižšie v porovnaní s rokom 2011 (náklady v roku 2011 boli vo výške 483 042 €, náklady v roku 2012 boli 396 504 €).

Ostatné služby – Čerpanie nákladov je vyššie oproti roku 2011 (náklady v roku 2011 boli vo výške 3 054 745 €, náklady v roku 2012 boli 3 301 256 €).

V porovnaní so skutočnosťou roka 2011 vzrástli licenčné poplatky, náklady na nákladnú prepravu, náklady na ostatné služby, náklady na osobnú dopravu. Náklady na honoráre výkonných umelcov, ktoré vynaložilo SND na umelecké aktivity so zámerom skvalitniť tvorivú a interpretačnú zložku hlavnej činnosti a zatriktívniť predstavenia boli v porovnaní s rokom 2011 vyššie. Klesli náklady na výrobu propagačných materiálov, náklady na nájom hudobného materiálu, upratovacie služby.

Čerpanie nákladov na reprezentáciu bolo v roku 2012 nižšie ako v roku 2011, tieto náklady nie sú limitovanou položkou a SND ju čerpá vo výške zodpovedajúcej významu inštitúcie.

Mzdové náklady – Mzdové náklady boli čerpané v súlade so stanovenými záväznými ukazovateľmi. V roku 2012 bol prepočítaný stav zamestnancov 904. Priemerná mesačná mzda v roku 2012 bola 880 € čo znamená 1,5 % pokles oproti roku 2011 (893 €).

Dane a poplatky – Daň z nehnuteľnosti bola pre rok 2012 stanovená na základe zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za odpady v znení neskorších predpisov a v zmysle všeobecne záväzných nariadení miest a obcí.

SND v roku 2012 zaplatilo daň vo výške 151 179,40 €. Celková suma bola rozdelená nasledovne: za historickú budovu SND 14 915,33 €, novú budovu SND 104 951,87 €, za areál UDD 30 612,6 €, chatu v Liptovskom Jáne 583,14 € a za chatu v Senci 116,46 €.

Celková zaplatená daň v roku 2012 bola oproti roku 2011 vyššia o 42 573 €, nakoľko Hlavné mesto SR Bratislava výrazným spôsobom zvýšilo dane na rok 2012. Pri zostavovaní rozpočtu nám tieto skutočnosti neboli známe, a preto sme požiadali Ministerstvo kultúry o navýšenie bežných výdavkov. Ministerstvo kultúry nesúhlasilo s predmetnou požiadavkou.

Odpisy DLHM a DLNM, ich tvorba a finančné krytie – Účtovné a daňové odpisy sú vypočítavané mesačne v zmysle Smernice č. 6/2006 a Dodatku č. 1/2007 k nej, t.j. „Plánu účtovných a daňových odpisov DLHM a DLNM v správe SND“.

Vedenie evidencie dlhodobého majetku a automatický výpočet odpisov je zabezpečovaný prostredníctvom ekonomického softvéru SOFTIP.

Celkové odpisy DLHM a DLNM k 31.12.2012 boli 3 641 067,53 €.

Výnosy:

SND dosiahlo v roku 2012 celkové výnosy vo výške 24 206 337 €, čo predstavuje oproti roku 2011 pokles vo výške 1,3%.

Výnosy z bežných transferov ŠR boli vo výške 16 427 798 €, čo je o 3,3% menej ako v roku 2011.

Výnosy z kapitálových transferov ŠR boli vo výške 3 471 560 €, čo je o 1,55 % menej, ako v roku 2011.

3.2.3 Hodnotenie vlastných výnosov

Tržby z predaja služieb a tržby za tovar v roku 2012 dosiahli spolu výšku 3 435 084 €. Oproti roku 2011 sú tržby o 327 328 € vyššie, tento nárast významným spôsobom ovplyvnili tržby za účinkovanie Opery SND na podujatí Pafos Aphrodite Festival na Cypre.

Tržby z predstavení

Slovenské národné divadlo dosiahlo v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011 tieto výkonové ukazovatele:

Ukazovateľ	rok 2012	rok 2011
Počet premiér	17	17
Počet predstavení	709	697
Počet návštevníkov	238 035	245 778
Tržby z predstavení v €	2 348 026	2 430 856

V roku 2012 odohralo divadlo celkom 709 predstavení (Činohra SND 459, Opera SND 170 a Balet SND 80), čo je o 12 predstavení viac ako v roku 2011. Návštevnosť v roku 2012 klesla o 7 743 divákov. Tržby z predstavení cudzích súborov boli v roku 2012 (56 407,94 €) oproti roku 2011 (84 380,41 €) nižšie o 33 %. Tržby za bulletiny boli v roku 2012 (46 491,3 €) oproti roku 2011 (47 411,77 €) nižšie o 1,9 %.

Štruktúra dosiahnutých tržieb z predstavení – rok 2012

Ukazovateľ	Opera	Balet	Činohra	SND spolu
Tržby z predstavení na domácej scéne	952 878,73	212 514,91	1 067 125,32	2 232 518,96
Tržby z predstavení na domácej scéne - KP	5 650,00	11 668,00	38 906,00	56 224,00
Tržby na tuzemských zájazdoch	0,00	9 299,62	34 428,27	43 727,89
Tržby na zahraničných zájazdoch	61 000,00	0,00	10 778,89	71 778,89
Tržby spolu	1 019 528,73	233 482,53	1 151 238,48	2 404 249,74

poznámka - tržby sú uvedené vrátane kultúrnych poukazov

Prenájom

Druhou najpodstatnejšou zložkou príjmov SND sú tržby z prenájmu. V priebehu roka 2012 dosiahlo SND tržby z tejto činnosti v sume 572 305,61 €. Oproti roku 2011 (518 133,58 €) je príjem z prenájmu o 54 172,03 € vyšší.

Iné zdroje

V roku 2012 SND získalo darované (sponzorské) prostriedky vo výške 14 755,- €. Celkovo SND použilo sponzorské prostriedky vo výške 26 698,01 €. Toto použitie je vrátane sponzorských prostriedkov, ktoré boli SND poskytnuté v predchádzajúcich rokoch.

3.2.4 Hodnotenie hospodárskeho výsledku

Slovenské národné divadlo v roku 2012 dôsledne posudzovalo nevyhnutnosť všetkých nákladov a dosiahlo plánované výnosy.

Aj napriek dodržiavaniu zásad hospodárnosti, účinnosti a efektívnosti vynaložených finančných prostriedkov SND za rok 2012 skončilo so záporným hospodárskym výsledkom v sume 17 279,89 €.

3.2.5 Prioritné projekty a ich plnenie (kultúrne aktivity)

a) bežné výdavky

SND malo v priebehu roka 2012 upravený rozpočet na konkrétne kultúrne aktivity. SND po uskutočnení týchto aktivít predkladalo na MK SR ich vyúčtovania. Podrobnosti o nich sú uvedené v tabuľke „Prehľad o poskytnutých finančných prostriedkoch účelovo viazaných na schválené kultúrne aktivity za rok 2012“. Zámerom realizácie týchto podprogramov je podpora kultúrnych aktivít v tuzemsku i v zahraničí.

V podprograme 08T0103 – Podpora kultúrnych aktivít RO a PO 115 000,00 €
V podprograme 08T0104 – Podpora kultúrnych aktivít v zahraničí 15 000,00 €

Prehľad o poskytnutých finančných prostriedkoch účelovo viazaných na schválené kultúrne aktivity za rok 2012

Poradové číslo	Prvok	Názov projektu	Objem poskytnutých finančných prostriedkov (v eurách)	Objem vyúčtovaných finančných prostriedkov (v eurách)
a		b	1	2
1.	08T0103	Prezentácia SND v Slovenskej republike	15 000,00	15 000,00
2.	08T0104	SND v zahraničí	115 000,00	115 000,00
CELKOM:			130 000,00	130 000,00

b) kapitálové výdavky

Ministerstvo kultúry poskytlo v rámci prioritných projektov Slovenskému národnému divadlu kapitálové prostriedky v celkovej výške 59 000,- €, ktoré boli rozpočtovým opatrením upravené na sumu 89 000,- € do dvoch podprogramov :

Podprogram 08T0105 – Projekt informatizácie kultúry 9 000,00 €
Podprogram 08T010B – Obnova nástrojového vybavenia 80 000,00 €

V roku 2012 boli čerpané prostriedky vo výške 20 000,- € v rámci podprogramu 08T010B, ostatné prostriedky budú čerpané v roku 2013.

3.2.6 Rozbor výdavkov podľa prvkov

Bežný transfer od zriaďovateľa k 31.12.2012 bol po úpravách vo výške 16 427 798,37 € a kapitálový transfer 93 507,00 €. Celkovo boli rozpísané do 2 programov, a to:

V programe 08S - Tvorba a šírenie, ochrana a prezentácia kultúrnych hodnôt

- bežný transfer:

V podprograme 08S0101–Divadlá a divadelná činnosť– bežný transfer 16 297 798,37 €
z toho: mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania 8 943 573,00 €

- kapitálový transfer:

V podprograme 08S0101 - Divadlá a divadelná činnosť 4 507,00 €

V programe 08T - Účelovo určené finančné prostriedky na kultúrne aktivity

- bežný transfer:

V podprograme 08T0103 – Podpora kultúrnych aktivít RO a PO 15 000,00 €
V podprograme 08T0104 – Podpora kultúrnych aktivít v zahraničí 115 000,00 €

- kapitálový transfer:

V podprograme 08T0105 - Projekt informatizácie kultúry 9 000,00 €
V podprograme 08T010B – Obnova nástrojového vybavenia 80 000,00 €

Program 08S0101 – Divadlá a divadelná činnosť

v EUR

Názov	Celkom	610	620	630	640	710
Schválený rozpočet	19 601 000	8 683 573	3 039 250	7 739 620	138 557	0
Upravený rozpočet	19 703 305	9 084 073	3 331 585	7 124 029	159 111	4 507
Skutočnosť	20 183 421	9 546 702	3 334 048	7 133 193	159 104	10 374

SND malo v priebehu roka 2012 upravený rozpočet na konkrétne kultúrne aktivity. SND po uskutočnení týchto aktivít predkladalo na MK SR ich vyúčtovania. Podrobnosti o nich sú uvedené v tabuľke „Prehľad o poskytnutých finančných prostriedkoch účelovo viazaných na schválené kultúrne aktivity za rok 2012“. Zámerom realizácie týchto podprogramov je podpora kultúrnych aktivít v tuzemsku i v zahraničí.

Program 08T0103 – Podpora kultúrnych RO a PO

v EUR

Názov	Celkom	610	620	630	640	710
Upravený rozpočet	15 000			15 000		
Skutočnosť zo ŠR	15 000			15 000		

Program 08T0104 – Podpora kultúrnych aktivít v zahraničí

v EUR

Názov	Celkom	610	620	630	640	710
Upravený rozpočet	115 000			115 000		
Skutočnosť zo ŠR	115 000			115 000		

Program 08T0105 – Projekt informatizácie kultúry

v EUR

Názov	Celkom	610	620	630	640	710
Upravený rozpočet	9 000					9 000
Skutočnosť zo ŠR	0					0

Program 08T010B – Obnova nástrojového vybavenia

v EUR

Názov	Celkom	610	620	630	640	710
Upravený rozpočet	80 000					80 000
Skutočnosť zo ŠR	20 000					20 000

4. Hodnotenie fondov organizácie**4.1 Rezervný fond**

K 1.1.2012 bol stav rezervného fondu 380 007,01 €. V roku 2012 bol rezervný fond navýšený o zisk z roku 2011 vo výške 20 582,41 €, stav rezervného fondu k 31.12.2012 je vo výške 400 589,42 €.

4.2 Sociálny fond

K 1.1.2012 bol stav sociálneho fondu 14 324,81 €. V priebehu roka bol sociálny fond vytváraný z povinného prídeltu vo výške 1,0% z vymeriavacieho základu a ďalšieho prídeltu vo výške 0,25 % z vymeriavacieho základu, čo predstavuje čiastku 100 637,48 €. Na stravu sa vyčerpalo 77 553,00 € a na sociálnu výpomoc 8 851,64 €. Stav sociálneho fondu k 31.12.2012 je 28 557,65 €.

5. Podnikateľská činnosť

SND nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť. Všetky činnosti, ktoré SND vykonáva vyplývajú z jeho zriaďovacej listiny a dodatkom ku nej.

6. Zhodnotenie majetkovej pozície organizácie

Významnou položkou súvahy v oblasti majetku je hodnota novej budovy SND. Nepoužiteľný a neupotrebitelný dlhodobý nehmotný a hmotný majetok SND nevykazuje.

Stav a vývoj pohľadávok a záväzkov v štruktúre podľa lehoty splatnosti

Pohľadávky

Veková štruktúra pohľadávok

Názov	Stav k 31.12.2011	Stav k 31.12.2012
Pohľadávky v lehote splatnosti	39 428,58	96 968,60
Pohľadávky po lehote splatnosti	83 035,46	44 391,65
Spolu :	122 464,04	141 360,25

Záväzky

Štruktúra záväzkov podľa zostatkovej doby splatnosti

Názov	Stav k 31.12.2011	Stav k 31.12.2012
Záväzky po lehote splatnosti	23 231,15	2 000,00
Záväzky s dobou splatnosti do 1 roka	1 952 322,10	1 553 482,03
Spolu krátkodobé záväzky	1 975 553,25	1 555 482,03
Záväzky s dobou splatnosti 1-5 rokov	0,00	0,00
Záväzky s dobou splatnosti dlhšou ako 5 rokov	0,00	7 046,38
Spolu dlhodobé záväzky	0,00	7 046,38
Záväzky spolu :	1 975 553,25	1 562 528,41

7. Personálne otázky

Prepočítaný stav zamestnancov v SND za rok 2012 bol 904.

V priebehu roka 2012, najmä v druhom polroku sa v Slovenskom národnom divadle realizovali procesné opatrenia a personálna stratégia za účelom reorganizácie a zlepšenia organizačnej štruktúry v jednotlivých umeleckých i neumeleckých organizačných zložkách. Hlavným cieľom v rámci úsporných opatrení bolo znížiť náklady organizácie, znížiť počet neefektívnych pracovných miest a následne zvýšiť efektivitu práce, motiváciu a produktivitu zamestnancov.

Priemerná mesačná mzda zamestnancov SND v roku 2011 bola 893 €. Priemerná mesačná mzda v roku 2012 bola 880 € čo znamená 1,5 % pokles oproti roku 2011.

8. Ciele organizácie v roku 2012

Umelecké zámery a ciele, ktoré SND naplňalo v roku 2012:

- Vytvorenie (realizácia) nových divadelných titulov
- Kvalitná realizácia nových scénických a kostýmových výprav v nových inscenáciách SND
- Kvalitné zabezpečenie a uvádzanie repríz repertoáru SND – opery, baletu a činohry
- Zvyšovanie kultúrnej úrovne obyvateľstva, sprostredkovanie divadelného umenia čo najširšej verejnosti
- Výchova mladého diváka, spolupráca so školami
- Podpora a prezentácia pôvodnej slovenskej tvorby
- Prezentácia slovenského divadelného umenia v zahraničí
- Prezentácia SND na slovenských javiskách mimo Bratislavu
- Prezentácia divadelnej tvorby partnerských zahraničných a slovenských divadiel, ako aj umelcov zo zahraničia i zo Slovenska na javiskách SND

Vytvorenie (realizácia) nových divadelných titulov

V roku 2012 SND uviedlo 17 premiér. Opera uviedla 4 premiéry, balet 3 premiéry a činohra 10 premiér.

Kvalitné zabezpečenie a uvádzanie repríz repertoáru SND

SND v roku 2012 zabezpečovalo prevádzku spolu na štyroch javiskách a dosiahlo nasledovné merateľné ukazovatele svojej hlavnej činnosti:

• Počet predstavení	709
• Počet návštevníkov	238 035
• Tržby z predstavení v €	2 404 249,74

Plnenie výkonových ukazovateľov

Slovenské národné divadlo dosiahlo v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011 tieto výkonové ukazovatele:

Plnenie výkonov v roku 2012

Ukazovateľ	2012	2011	Rozdiel 2012 - 2011
a	1	2	(1 - 2)
Premiéry	17	17	0
Opera	4	4	0
Balet	3	5	-2
Činohra	10	8	2
Predstavenia	709	697	12
Opera	170	168	2
Balet	80	84	-4
Činohra	459	445	14
Návštevníci	238 035	245 778	-7 743
Opera	70 749	69 592	1 157
Balet	37 051	41 498	-4 447
Činohra	130 235	134 688	-4 453
Tržby z predstavení v EUR	2 404 249,74	2 486 705,37	-82 455,63
Opera	1 019 528,73	897 440,80	122 087,93
Balet	233 482,53	259 316,03	-25 833,50
Činohra	1 151 238,48	1 252 846,04	-101 607,56
Sekcia obchodu		77 102,50	-77 102,50

poznámka - tržby sú uvedené vrátane kultúrnych poukazov

kultúrne poukazy	56 224,00	55 849,00
spolu tržby bez KP	2 348 025,74	2 430 856,37

9. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie

Hlavnými užívateľmi výstupov Slovenského národného divadla – predstavení opery, baletu a činohry – je široká verejnosť, občania všetkých sociálnych vrstiev a vekových skupín.

V roku 2012 navštívili predstavenia SND občania zo všetkých častí Slovenska. Predstavenia SND navštívili aj zahraniční diváci, najmä z okolitých krajín. Zahraničné publikum sa vo väčšej miere orientuje na žáner opery a baletu.

SND plánuje aj naďalej ponúkať kvalitné divadelné umenie a zlepšovať služby poskytované verejnosti.

10. Zhodnotenie výsledkov kontrol

V roku 2012 boli v SND vykonané tieto vonkajšie kontroly:

1. Obvodný úrad – odbor civilnej ochrany a krízového riadenia. Kontrola bola vykonaná v marci a bola zameraná na skladovanie a ošetrovanie materiálu CO. Vykonanou kontrolou neboli zistené nedostatky.

2. Ministerstvo kultúry SR - následná finančná kontrola MK SR. Kontrola bola vykonaná v čase od 13. 8. 2012 do 24. 9. 2012 s prerušením od 27.8.2012 do 31.8.2012. Účelom následnej finančnej kontroly bola kontrola splnenia opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených následnou finančnou kontrolou MK SR č. 15/2011. Následnou finančnou kontrolou boli zistené nedostatky, ktoré sú uvedené v správe MK SR o výsledku následnej finančnej kontroly č. 23/2012.

Generálny riaditeľ SND prijal dňa 15. 10. 2012 príkazom GR SND č. 21/2012 opatrenia na nápravu nedostatkov vyplývajúcich zo správy o výsledku následnej finančnej kontroly MK SR č. 23/2012. Prijatých bolo celkom 18 opatrení k náprave nedostatkov. Opatrenia na nápravu nedostatkov boli splnené v roku 2012, majú byť splnené v roku 2013, resp. sú trvalého charakteru.

3. Hasičský a záchranný útvar hl. m. Bratislavy – tématická protipožiarna kontrola. Kontrola bola vykonaná v mesiacoch október a november a jej účelom bolo preveriť stav zabezpečenia ochrany pred požiarmi. V zápisnici z výsledku protipožiarna kontrola bolo zistených 19 požiarnych nedostatkov, ktoré majú byť odstránené do 30.11.2012 a 30.3.2013.

Generálny riaditeľ SND prijal na odstránenie nedostatkov z kontroly príkaz č. 23/2012. Nedostatky uvedené v zápisnici z výsledku protipožiarna kontrola boli odstránené, resp. budú odstránené v termíne do 30.3.2013.

4. Inšpektorát práce Bratislava – protokol o kontrole. Kontrola bola vykonaná v mesiacoch november a december a jej účelom bolo dodržiavanie pracovnoprávných a mzdových predpisov. Kontrolovaným obdobím boli mesiace január až október 2012. Kontrolou boli zistené 4 nedostatky, ktoré majú byť odstránené do 31. 3. 2013.

11. Záver

SND v roku 2012 aj napriek zložitej finančnej situácii splnilo stanovené ciele v súlade s kontraktom a zriaďovacou listinou. SND uviedlo tituly, ktoré oslovili širokú divácku verejnosť doma i v zahraničí nielen režijným spracovaním, výkonom protagonistov, umeleckou kvalitou, ale aj umeleckým spracovaním scény a kostýmov.

SND udržiavalo divácky záujem inscenovaním nových titulov, uvádzaním repertoáru, v ktorom bola zastúpená svetová klasická i súčasná tvorba, rovnako aj pôvodná slovenská tvorba.

Bratislava, 21.2.2013

Výročnú správu SND vypracovali na základe podkladov od riaditeľov organizačných zložiek:

Mgr. Darina Reguliová,
asistentka generálneho riaditeľa

Ing. Eva Lepešová,
vedúca oddelenia plánovania, kontrolingu a rozpočtu

Schválil:

Mgr. art. Marián Chudovský,
generálny riaditeľ